

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Transformace historických forem v současném textilním umění

Bakalářská práce

Autor:	Skokanová Jana
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Textilní tvorba
Vedoucí práce:	doc. Mgr. art. Zuzana Hromadová
Oponent:	MgA. Alice Rathouská

Zadání bakalářské práce

Autor: Jana Skokanová

Studium: P15P0224

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Textilní tvorba

Název bakalářské práce: **Transformace historických forem v současném textilním umění**

Název bakalářské práce AJ: Transformation of historical forms in contemporary textile art

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce bude zaměřena na tvorbu užité textilie inspirované tradiční textilní technologií. Písemná část bakalářské práce zkoumá možnosti uplatnění zvolené tradiční textilní technologie v současném textilním designu. Součástí bakalářské práce je výtvarná dokumentace prezentující ideová východiska díla, tvůrčí proces autorky, technologický postup realizovaného díla včetně materiálových zkoušek a kompozičních variant. K hodnocení bude předložena realizace bytové textilie vytvořená tradiční textilní technologií a prezentace jejího využití.

URBANOVÁ, K. A kolektiv. Textilní plodiny a jejich využití v mladší době železné, Móda a odívání. Boii o. s., 2012. DANIELISOVÁ, A. a T. MANGEL. Úvod do studia doby Laténské. Boii o. s., 2012. BŘEZINOVÁ, H. Doklady textilní výroby v 6. 12. století na území Čech, Moravy a Slovenska, Památky archeologické LXXXVIII. Praha, 1997. TETLOW, A.: Keltské vzory. Dokořán, 2015.978-80-7363-613-5. WALDHAUSER, J. Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha: Libri.2002,2006.ISBN 80-7277-053-5. ZIMMER, S. Keltové. Mýtus a realita.Praha: Vyšehrad. 2017.ISBN 9788074298066.

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. Mgr. art. Zuzana Hromadová

Oponent: MgA. Alice Rathouská

Datum zadání závěrečné práce: 7.12.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne _____

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucí práce doc. Mgr. art. Zuzaně Hromadové za cenné rady a odborné vedení v průběhu celé práce. Dále bych chtěla poděkovat oponentce MgA. Alici Rathouské za rady a komentáře k práci. V neposlední řadě všem, kteří se podíleli na tomto projektu.

Anotace

SKOKANOVÁ, Jana. *Transformace historických forem v současném textilním umění*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 71 s. Bakalářská práce.

Moje bakalářská práce je zaměřena na tvorbu užité textilie inspirované tradiční textilní technologií.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, konkrétně na část teoretickou a část, ve které využívám technologie tkaní na karetkách ve vlastní tvorbě. Teoretická část studuje a porovnává historii tkaní a předtkalcovských technik. Největší pozornost je věnovaná tkaní na karetkách, jeho historii, barevnosti a vzorování. Poslední kapitola teoretické části se zaměřuje na trendy, ve kterých se objevuje návrat k tradicím s pohledem na současnou situaci historických technik v dnešním světě a na současné umělce, kteří se těmito technikami zabývají. Ve čtvrté kapitole se autorka věnuje vlastní tvorbě a realizaci dvou odpočívadel „AMAKUSA a OCTOPUS“. Zde zkoumá možnosti využití tkaní na karetkách v bytovém textilu, popisuje svou inspiraci a následně realizaci práce doprovázenou technickými nákresey a fotodokumentací.

Klíčová slova: historie, technika, textilie, tkaní, tkaní na karetkách

Annotation

SKOKANOVÁ, Jana. *Transformation of Historical Forms in Contemporary Textile Craft*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 71 pp. Bachelor Degree Thesis.

My bachelor thesis is focused on creation of applied textile inspired by traditional textile technique.

The bachelor thesis is divided into two main parts, namely the theoretical part and the part in which I use card-weaving technology in my own work. The theoretical part studies and compares the history of weaving and pre-weaving techniques, centre of interest being the card weaving, its history, colouring and patterns. The last chapter of the theoretical part of the bachelor thesis deals with tendencies manifesting return to traditions within contemporary situation of historical weaving techniques in today's world and to contemporary artists who are deal in these techniques. In fourth part, the authoress deals with her own creation and realization two rest area "AMAKUSA and OCTOPUS". Here she explores the possibilities of using card weaving in home textiles, describes her inspiration and subsequently the implementation of the work accompanied by technical drawings and photo documentation.

Key words: history, technique, textil, weaving, weaving, card

Obsah

ÚVOD.....	9
1 Předtkalcovské techniky	11
1.1 Rozdělení předtkalcovských technik.....	11
1.2 Tkaní na karetkách	11
1.3 Historie tkaní na karetkách.....	11
1.4 Tkaní na karetkách vzorování	13
2 Tkaní.....	15
2.1 Historie tkaní.....	15
2.2 Vzorování koberců	17
3 Situace tradičních technik v současnosti	18
3.1 Trendy vracející se k tradičním technikám	19
3.2 Současní umělci věnující se tradičním technikám	19
3.2.1 Alice Klouzková	20
3.2.2 Linda Kaplanová.....	21
3.2.3 Michael Crompton	22
3.2.4 Sue Spooner	24
4 Využití technologie tkaní na karetkách ve vlastní tvorbě.....	26
4.1 Inspirace a koncepce práce.....	26
4.1.1 Návrhy vzorů a.....	27
4.1.2 materiálové zkoušky	27
4.2 Volba vzoru a jeho barevnosti.....	30
4.2.1 Barevné varianty	30
4.3 Realizace	32
4.4 Postup práce	32
4.5 Varianta AMAKUSA.....	32
4.5.1.1 Použitý materiál	34
4.5.1.2 Technologický postup zhotovení rámu.....	36
4.5.1.3 Technologický postup zhotovení kazety (závěsný box).....	37
4.5.1.4 Barvení konstrukčních částí odpočívadla.....	37
4.5.1.5 Příprava látky s napnutím na rám.....	37
4.5.1.6 Technologický postup tkaní na karetkách	38

4.5.1.6.1	Boční strana odpočívadla (2x).....	38
4.5.1.6.2	Zadní strana odpočívadla.....	39
4.5.1.6.3	Přední strana odpočívadla (vchod)	40
4.5.1.7	Vsazení a upevnění stran do kazety	41
4.5.1.8	Napnutí stran s upevněním	41
4.5.1.9	Závěsný systém.....	42
4.5.1.10	Polštář.....	42
4.5.1.11	Údržba závěsného odpočívadla	43
4.5.2	Varianta OCTOPUS	45
4.5.2.1	Použitý materiál	46
4.5.2.2	Technologický postup tkaní na karetkách	47
4.5.2.3	Spojení stran do jednoho celku.....	49
4.5.2.4	Závěsný systém a ukotvení	49
4.5.2.5	Údržba.....	50
ZÁVĚR		52
POUŽITÉ ZDROJE		53
SEZNAM OBRÁZKŮ		55
SEZNAM PŘÍLOH.....		56

ÚVOD

Už od dob mého dětství mě bavily ruční práce. Nejvíce však práce s textilem. Proto když jsem stála před rozhodnutím, čemu se budu po ukončení základní školy věnovat, rozhodla jsem se pro střední uměleckoprůmyslovou školu s oborem modelářství a návrhářství oděvů. Tato škola mě naučila, jak své návrhy převést do reality, jak je zformovat a ušít. Mně to však nestačilo, tak jsem se rozhodla jít cestou, která mě dovedla až na Univerzitu Hradec Králové, obor textilní tvorba.

Tato škola mě naučila osvojit si pro mě nové textilní techniky, jako je například šitá krajka, paličkovaná krajka, technika tkaní a také některé předtkalcovské techniky. Tkaní a předtkalcovské techniky mě zaujaly ze všeho nejvíce, a proto jsem je dále i sama studovala, čerpala nové informace z knih a porovnávala je s tím, co již vím, co je pro mě nové, a zkoumala, proč se v dnešní době tyto techniky už tolik nevyužívají.

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila transformaci historických forem v současném textilním umění. Mým cílem je najít nové využití historického tkaní na karetkách v současnosti. V dnešní době hledíme spíše dopředu a plánujeme budoucnost a minulostí se příliš nezabýváme, přičemž nám má minulost dost co nabídnout. Proto je součástí mé bakalářské práce i pátrání po současných umělcích, kteří se věnují tradičním textilním technikám.

Má bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, a to na teoretickou a praktickou. V teoretické části studuji a porovnávám historii tkaní a předtkalcovských technik. Tato část je doplněna i současným pohledem na tradiční techniky a umělci, kteří se jimi zabývají. Následující část bakalářské práce se zabývá inspirací a vznikem celkové myšlenky práce.

Poslední částí je praktická část, ve které popisuji a fotkami dokládám svou vlastní realizaci práce. Ve své práci se snažím ukázat, že tradiční techniky nám mají stále co nového nabídnout a lze je využít i v současném užitém umění.

V první kapitole své práce srovnávám tradiční techniky, techniku tkaní a předtkalcovské techniky. Popisuji zde historii těchto technik a jejich technologický postup. Tkaní a předtkalcovské techniky jsou si velmi podobné, alespoň co se výsledné práce týče. U obojího se jedná o splétání a proplétání soustavy nití. I v dnešní moderní době je obtížné určit, jakým způsobem tkaní je nalezený fragment textilie

z archeologického výzkumu, utkán. Často trvá i mnoho let, než se odhalí skutečný způsob výroby utkané textilie.

Jako příklad nám může posloužit Ramsesův pás, což je 5 m dlouhá šerpa z královského hrobu nedaleko Théb přibližně z 12. století před naším letopočtem. Tento pás byl objeven již v roce 1854 Henrym Stobartem. Od té doby až do roku 1982 si historikové mysleli, že tento pás byl utkán technikou tkaní na karetkách. V tomto roce prokázal Peter Collingwood, že tento pás nemohl být vyroben tkaním na karetkách, nýbrž s největší pravděpodobností se zde jedná o dvojité tkaní.

Toto je jeden z mnoha příkladů toho, jak je složité poznat, zda se jedná o techniku tkaní, nebo ještě o předtkalcovskou techniku. Z tohoto důvodu se domnívám, že je důležité znát jak historii předtkalcovských technik, tak i historii samotného tkaní. Protože nebýt těchto technik, nebylo by možné posunout se ve výrobě textilu do takové úrovně, v jaké se nachází dnes.

1 Předtkalcovské techniky

Předtkalcovské techniky neboli tkaní bez tkalcovského stavu jsou velmi staré ruční lidové techniky.

1.1 Rozdělení předtkalcovských technik

Mezi předtkalcovské techniky řadíme například pletení bez nářadí, pletení na cívce, pletení na jehlicích, háčkování, síťování, uzlování, pletení na rámu, pletení na „kobyle“, paličkování, tkaní na neúplném rámu, Tenerifa, tkaní na destičce a tkaní na karetkách. U těchto technik tkaní nevzniká plošná textilie jako u běžného tkaní na stavu, ale vznikají různě široké tkanice. Tyto tkanice se používají (používaly) jako ozdobný lem oděvů, kdy slouží jako dekorační prvek. Rovněž je lze využít v praktickém případě jako pásek nebo k upevňování oděvních součástí. Mají velké množství využití jako pásy kolem pasu, tkanice na zástěře, ozdobné tkanice na uvazování čepců, košil nebo mužských plátěných kalhot, dále jako popruhy na nůše, náhrbetní popruhy pro kravské a koňské potahy. Dle funkčnosti a použitého materiálu je můžeme rozlišovat (praktické účely – rezné, lněné a konopné příze).

1.2 Tkaní na karetkách

Tkaní na karetkách můžeme také nazývat tkaním na destičkovém stávků. Tato technika je již po tisíce let proslulá a využívána k výrobě textilií. *„Oblíbená byla pro svou jednoduchost (není zapotřebí žádný prostorný rám nebo složitý stav) a zároveň širokou škálu výsledných vzorů. Výsledkem je tkanice, která mohla být využita k nejrůznějším účelům – ať už jako ozdobný opasek, lem pláště anebo jiné části oděvu.“*¹ Pro praktické využití této techniky je nutné mít k dispozici vhodné nástroje, což jsou tzv. karetky (destičky), které byly nejčastěji čtverhranné, ale také šesti či vícehranné. V rozích karetky byly provrtány otvory pro provlečení jedné z osnovních nití.

1.3 Historie tkaní na karetkách

Tkaní na karetkách nás vrací zpět do 8. století před naším letopočtem, konkrétně do mladší doby železné. Tkaní na karetkách bylo rozšířené v podstatě po celé Evropě,

¹ URBANOVÁ, K. Textilní plodiny a jejich využití v mladší době železné, móda a odívání. Boji o. s., 2012, s. 21.

dále se dostalo také do Uzbekistánu, Kavkazu, Skandinávie, dokonce i na Island. Rozšíření karetek pomohly i válečné výpravy, které tkaní na karetkách dostaly do vzdálených zemí, jako je Japonsko, Čína, Sýrie, Persie, Malá Asie a dokonce i přes moře do Afriky.

Mezi nejstarší archeologické nálezy se ještě do nedávna řadil Ramsesův pás, což je pět metrů dlouhá šerpa z královského hrobu nacházejícího se nedaleko Théb z 12. století před naším letopočtem.

To, že se tato technika dále rozšiřovala, a to nejen v Evropě, nám dokazuje nález zbytků germánského knížecího pláště z Thorbergerské bažiny ve Šlesvicku-Holštýnsku ze 3. století našeho letopočtu. Dalším důkazem, který hovoří o existenci tkaní na karetkách z doby Vikingů, byl nález pohřební lodi, kde je nalezen soubor karetek spolu s dochovanou osnovou z 9. století na území norského Osebergu. I ze středověku k nám přicházejí důkazy ve formě výrobků typu uzd pro koně, osly či velbloudy, popruhů a tkanic k nošení různých břemen a zbraní, ozdobné šerpy, stuhy a tkanice. Výjimku tvoří takzvané dárky pro štěstí zaručující obdarovanému úspěch a zdraví, v tomto smyslu měly i obřadní charakter. Mezi tyto předměty můžeme řadit dekorativní stuhy z hedvábí, zlatých nití a podobných luxusních materiálů. Nejhezčí nalezené předměty pochází z Islandu, Persie a Arménie.

Na území Evropy se tkaní na karetkách udrželo zhruba do 15. Století, poté se postupně vytrácí a přechází do okruhu lidové tvorby, kde se objevuje ještě po několik století. Rovněž na konci 19. století nacházíme pozůstatky této techniky.

I když se to v současnosti zdá málo pravděpodobné, bylo tkaní na karetkách zdrojem obživy zejména u mužské populace. Obzvláště pásy a tkanice byly oblíbeným artiklem pro prodej. A jak již bývá obvyklé, pro muže jsou vynalézavější, co se týče postupu a zrychlení práce, povýšili tuto techniku na tkaní na zvláštním malém stávku.

Nyní se zaměříme na destičku neboli na samotný nástroj tkaní na destičkách (karetkách), jak se v průběhu času a tisíciletí měnil její tvar, materiál a velikost. „*Naleziště Abri v Mühltalu (Německo) vydalo zatím nejstarší tkací destičku, kterou známe – a pochází právě z mladší doby bronzové. Čtverhranná destička byla vyřezána z kosti a krom čtyř dírek v rozích nesla také zdobení – ryté soustředěné kružnice.*“²

² URBANOVÁ, K. Po nitkách do minulosti. H. R., SPOL. S R.O., 2017. ISBN 978-80-270-2920-4. s. 73.

Pro výrobu karetek byly používány dostupné organické materiály, jako je například dřevo, kost nebo rohovina a kůže. Ovšem tyto materiály podléhají postupem času zkáze, a proto se není čemu divit, že nálezů z pravěku je velmi málo. Zvolený materiál byl velmi důležitý, výroba už nebyla nikterak náročná.

U nalezených karetek můžeme pozorovat velkou variabilitu ve volbě druhu dřeva. Mezi tyto druhy můžeme řadit dřevo z buxusu, jasanu, platanu a sykomory. Kromě dřeva a kostí se na výrobu karetek používaly i kovy, například bronz (trojúhelníkové destičky z Lince – Rakousko). Velikost karetek se pohybovala od 3 x 3 cm až po 4,8 x 5,5 cm a šíře mezi 1–5 mm.

Karetky se od sebe nelišily pouze použitým materiálem a velikostí, ale také svým tvarem. Nejčastěji můžeme vidět čtverhranné karetky se čtyřmi otvory, někdy dokonce se šesti otvory. Dále máme karetky tvaru obdélníkového, trojúhelníkového nebo také pěti či šestiúhelníkového.

1.4 Tkaní na karetkách vzorování

Ačkoliv si naši předkové museli vystačit pouze s tím, co jim příroda nabídla, musíme uznat, že byli velmi důmyslní. V dnešní době se k jejich technikám vracíme a někdy si samy na vlastní kůži zkoušíme, jak nelehké to bylo a co vše proto museli udělat, aby mohli začít tkát. Domnívám se, že první pokusy tkaní byly pouze jedno nebo dvoubarevné a postupně přicházeli na to, jak u určitých druhů tkaní vzorovat (tkaní na rámu, na stavu, na hřebenovém stávku, tkaní na karetkách). Některé techniky, jako je například tkaní na karetkách, dovovaly vytvářet složitější vzory nežli tkaní na hřebenovém stávku. Tato technika umožňuje vytkávání jednoduchých obrázků, ale i geometrických vzorů opakujících se v raportu a dále také velmi abstraktní vzory. Ty šikovnější touto technikou zvládnou zobrazit i složitější obrazce.

Abychom tyto vzory lépe poznali, vytváříme rekonstrukce nalezených pozůstatků tkanic a stuh z různých období. Nejčastější rekonstrukce vzorů pocházejí z období Halštatu neboli z doby železné. Rekonstrukcí poznáváme nejen vzory, které vetkávali, ale také materiály, jež používali. Mezi zrekonstruovaná díla patří například Tkaný lem z Halštatu. Zde můžeme pozorovat motiv tvořený z klikatek a trojúhelníků, které jsou sobě zrcadlově převrácené. (viz příloha A obrázek: Tkaný lem z Halštatu)

Další motiv můžeme vidět na tkanici z Dürrnbergu, na které jsou zobrazeny ornamenty stylizované do zakrouceného dvojitého písmene S, (viz příloha A obrázek: Tkanice z Dürrnbergu). Složitý geometrický vzor skládající se ze tří barev s červeným okrajem ukazuje tkanice Svaté Bathildy. Tato tkanice je zhotovena metodou takzvaného flotování, což je technika, při které otáčíme destičky o 90° střídavě dopředu a dozadu. (viz příloha A obrázek: Tkanice Svaté Bathildy)

Už kdysi typ vzorování a barevnost rozlišovaly tkanice pro spodní vrstvu obyvatelstva a také pro vrchnost. Obyčejní pracující lidé si nemohli dovolit složitě zdobené a výrazně zbarvené tkanice (opasky) jako vrchnost, a to z důvodu finančně náročných barevných přízí.

Vzorování začínalo od jednoduchých vzorů, jako je například tvar šipky, která se postupně měnila v různé kombinace, a tak mohl i za pomoci jednoduché šipky vzniknout složitý vzor. Časté vzory byly geometrické. Střídáním a obměňováním (stylizací) geometrických obrazců vznikaly složité a bohaté vzory. Dalšími motivy byly abstraktní obrazce, které byly fiktivní anebo to byly stylizované výjevy.

2 Tkaní

V této části popisují historii technologie tkaní a jeho vzorování a možnosti.

2.1 Historie tkaní

Technika tkaní nás provází již od doby pravěku. Řekne-li se slovo tkát, většina si vybaví pouze tkaní textilií, ale to je velký omyl. Dříve než lidé uměli zpracovávat příze, využívali techniku tkaní například ke splétání přírodnin, jako bylo zaplétání proutí, větviček a travin.

Na tento způsob splétání přírodnin vznikaly profese, jako je košíkářství, rohožnictví, provaznictví a síťování.

O výše jmenovaných profesích nacházíme doklady v archeologických vykopávkách. Bohužel tkaniny z doby před naším letopočtem se většinou nedochovaly. O této technice našich předků máme důkazy v podobě nálezů prvního náradí sloužícího k tomuto účelu. *„Nejstarší nález spadá do 7. tisíciletí před naším letopočtem. V okolí tureckého města Konja byly nalezeny vlněné tkaniny s různými tkalcovskými vazbami.“*³

Doba vzniku techniky tkaní nelze určit, stejně tak jako jejího vynálezce. Ale s naprostou jistotou lze říci, že nás tato technika provází napříč letopočty až do současnosti. Na takovéto důkazy nás nasměroval archeologický výzkum.

Technika tkaní byla známá v různých kulturách, jako byly staří Egyptané, Peršané, Asyřané, Babyloňané a američtí indiáni.

Princip ručního tkaní se nemění, pouze když přihlédneme na použitý typ tkalcovského stroje nebo materiálu. Princip spočívá v křížení dvou soustav nití. *„Vazba tkaniny vzniká provazováním a křížením osnovních a útkových nití v určitém pořadí. To určuje vzhled tkaniny a její strukturu. Osnovní nitě se musejí po celé šířce tkaniny rozevřít a vytvořit prošlup. Rozevřenými nitěmi se poté proloží útek. Při vkládání dalšího útku se prošlup vytvoří v opačném pořadí nití. To znamená, spodní nitě jsou zdviženy nahoru a horní staženy dolů. Různé vazby tkanin vznikají právě pravidelným či nepravidelným rozdělením nití při vytváření prošlupu.“*⁴

³ Cit. SKARLANTOVÁ, J. a M. VECHOVÁ. Textilní výtvarné techniky. Nakladatelství Fraus, 2005. ISBN 80-7238-319-1. s. 134.

⁴ Cit. SKARLANTOVÁ, J. a M. VECHOVÁ. Textilní výtvarné techniky. Nakladatelství Fraus, 2005. ISBN 80-7238-319-1. s. 150.

Nejstarší vazbou, která vzniká křížením soustav, je vazba plátňová, jež byla známá už v období neolitu, tkaná na vertikálním stavu. Vertikální stav se skládal ze dvou postranic a ze dvou břevien, osnova byla navázaná na horní břevno a napnuta pomocí tkalcovských závaží. V tomto období byl pro tkaní nejvíce využíván len, konopí a vlna. Bavlna a další vlákna se začínaly využívat až později. V době bronzové a železné byl v severní části Evropy ke tkaní využíván vertikální tubulární tkalcovský stav. Vertikální tubulární tkalcovský stav byl složen stejně jako stav vertikální s tím rozdílem, že osnova nebyla vypnuta za pomoci tkalcovského závaží, ale byla vypnuta mezi dvě horizontální tyče (obtočena – vznikala takzvaná „nekonečná nit“). Kromě plátňové vazby se v této době vyskytovaly vazby keprové.

Staří Egypťané ke tkaní používali pozemní (horizontální) tkalcovský stav. Používali jak plátňové, tak i vazby keprové, konkrétně takzvaný šikmý kepr, rybí kost a diamantový kepr. Z Egypta také pochází různé kresby tkalcovských stavů a modely tkalcovských dílen. „*Nejstarší kresba tkalcovského stavu pochází z Egypta z Badari (asi 6400 let př. n. l.)*.“⁵

Na našem území se technika tkaní nejvíce rozšířila počátkem letopočtu. Zprvu se tkalo hlavně pro vlastní spotřebu. Ve střední Evropě se pro tkaní využívaly dostupné, většinou místní materiály, jako je například len, konopí, vlna.

Na území Evropy se ke tkaní používaly pravděpodobně ještě stavy vertikální, až po roce 1100 se zde objevily tkalcovské stavy horizontální. Důkazy o tkaní lněných a vlněných tkanin pochází z dob Velkomoravské říše, tedy z období 8–9. století našeho letopočtu.

Postupný rozvoj měst začíná v období středověku, kdy se rozvíjí i tkalcovství a další řemesla. V období rané gotiky tedy ve 12. století se ve Francii začalo tkát hedvábí a tkalo se až do období renesance. Avšak Evropa byla závislá na dovozu látek z Blízkého a Dálného východu.

Mezi 40 různými řemesly ve 13. a 14. století se objevilo plátenictví a soukenictví. Postupně se objevují i řemesla, jako jsou vlnaři, valcháři, postřihovači a další. 14. století přineslo kromě nových řemesel také první tkalcovské cechy. Největší rozmach tkalcovských cechů přineslo 15. a 16. století. Tyto cechy vznikaly, aby byly chráněny zájmy řemeslníků a také pro ochranu před konkurencí.

⁵ Cit. SKARLANTOVÁ, J. a M. VECHOVÁ. Textilní výtvarné techniky. Nakladatelství Fraus, 2005. ISBN 80-7238-319-1. s. 148.

Předení lnu a tkaní plátna bylo prohlášeno za svobodnou živnost v 18. století, konkrétně v roce 1740. Toto způsobilo, že tkalcovské cechy postupně ztrácejí význam a začínají vznikat první manufaktury.

Na území Čech a Moravy, především na venkově, se zachovala lidová výroba tkanin až do počátku 20. století. Tkaniny vyráběli především z místních surovin, jako je len a konopí. V této době vznikaly různé vzory, které později charakterizovaly určitý kraj nebo oblast.

Utkaná plátna byla většinou ze lnu, konopí a vlny. Tato plátna měla různou kvalitu a podle té se rozlišovalo využití plátna. Z nejkvalitnějších pláten se vyráběly sváteční košile mužské i ženské, šátky, čepečky a svatební šerpy. Ze střední kvality pláten se vyráběla prostěradla, spodničky, pánské kalhoty a košile. Hrubá a řidší plátna se většinou používala na různé plachty nebo hospodářské pytle.

Hlavním úkolem oděvních textilií bylo zajistit lidem teplo. Krom oděvních textilií se vyráběly textilie pro obydlí, jako jsou koberce, závěsy a gobelíny. Nejstarší dochovaný nález koberce je z hrobky náčelníka Skýtů v Pazyryku (jižní Sibiř).

2.2 Vzorování koberců

Do 20. století byly vzory koberců určovány jejich původem z Orientu. Můžeme je dělit podle vzoru na koberce čínské, na kterých byl vzor vetkáván na volnou plochu spolu s plastickým prostřihováním vlasu pro zvýraznění vzoru. Perské koberce mají většinou složité květinové vzory, které zaplavují celou plochu a kavkazské koberce, které mají zdobení skromnější. Kobercové vzory obsahují florální motivy s výjevy ptáků a zvířat.

Vyjma vázaných koberců vznikaly i takzvané kelimy. Kelim je oboustranný ručně vázaný koberec tkaný plátňovou vazbou. Velmi časté jsou geometrické vzory. Tyto koberce sloužily jako závěsy a příkrývky.

Tapiserie už byly více estetické a roku 1962 vznikla ve Francii královská manufaktura pro výrobu nábytku a textilií, kterou vlastnil rod Gobelín. Gobelín byl název pro nástěnný koberec, jehož obraz měl malovanou předlohu. Takto tomu bylo až do začátku 20. století, později byla tvorba volnější a začíná se používat název tapiserie.

3 Situace tradičních technik v současnosti

Když si položím otázku, zda mají techniky našich předků šanci znovu uspět v moderním světě, zaměřím se na to, v jaké době vlastně žijeme. Doba pokroku se nedá zastavit, objevují se stále nové vynálezy a techniky, co nám mají usnadnit a ulehčit práci, co se rychlosti týče, ženeme se stále vpřed. Nejen že žijeme v uspěchané době, která je zaměřena pouze na kvantitu (často na úkor kvality), tak se domnívám, že by bylo potřebné se na chvíli zastavit – vzepřít se času a zabývat se ne tím co bude, ale zastavit se nad díly, co zde již byly vytvořeny. Domnívám se, že naši předci, leč neměli takové technické vybavení a řídili se pouze přírodou a jejími zákony, měli vše dokonale propracované a díky tomu volili i účelově přírodní materiály. Proto jsem naprosto přesvědčená o tom, že je potřebné vracet se zpět k těmto tradičním technikám a hledat v nich nejen potěchu pro duši, ale další inspiraci pro současnou tvorbu.

Dnes už hledíme dopředu, někdy mi přijde, že až moc. Už tolik nezáleží na funkčnosti, ale především na designu. Například v České republice není situace o povědomí textilních tradic zrovna příznivá, ale ve světě se stále najdou země, kde má textil (tkaní) svoje zastoupení a osobitou sílu, jeho tradice nebyla zpřetrhána. Zkušenosti se zde předávají z generace na generaci, zdejší lidé pomocí jednoduchých nástrojů vytváří díla, která mohou mít i velkou uměleckou hodnotu.

I když u nás v České republice je tato nit zpřetrhaná, neznamená to konec, ale novou možnost a otevřenou cestu dál. Ve více hospodářsky vyspělých zemích, jako je například Japonsko, si problém vytrácejících se tradičních technik uvědomuje dokonce i vláda a vytvořila pro to sdružení DENSAN, které tvoří asociaci pro podporu tradičních řemesel. Je založena v roce 1975, nyní zajišťuje přes stovku manufaktur a vyváží do celého světa.

V České republice se technice tkaní věnují umělkyně Linda Kaplanová, Alice Klouzková, Renata Rozsivalová, Doc. Vlastimil Vodák, Daniela Danielis, Anna Štěpánková a Tereza Rosalie Kladošová.

Moderní svět nepřinesl textilnímu průmyslu pouze nové technologie a stroje, které nahradily tradiční nástroje pro výrobu, přinesl i nové materiály. Původní pouze přírodní příze, jako je len, konopí a bavlna, dnes nahrazují chemická textilní vlákna z přírodních polymerů (celulózová, bílkovinná), chemická vlákna ze syntetických polymerů (polyamidová, polyesterová, polyakrylonitrilová, polypropylenová,

polyuretanová, polyvinylchloridová, polyvinylalkoholová) a jako další chemická textilní vlákna nepolymerní „anorganická“ (kovová, skleněná, uhlíková, keramická). I přes všechny tyto moderní možnosti textilních vláken se lidé vracejí k přírodním. Nejen lidé se vracejí, ale i světové trendy nám ukazují cestu zpět k tradicím a tradičním materiálům.

3.1 Trendy vracející se k tradičním technikám

Rok 2019 má jako jeden z největších trendů návrat k tradičním a ručním pracím. Jak je vidět, český design je na toto dobře připravený. V technice tkaní na stále dobře fungující staré gobelníky navazují mladí umělci, kteří dodávají starým technikám novou jiskru a šmrnc. V české republice vyrábí tradiční a kvalitní gobelíny, už po mnoho let, Moravská gobelínová manufaktura.

Jeden z největších veletrhů udávajíc trendy pro nový rok je německý veletrh Heimtextil, který se každý rok koná ve Frankfurtu nad Mohanem. Tento veletrh udává trendy v bytovém textilu a textilu pro veřejný prostor. Tradiční techniky se jako trend na veletrhu objevily pro rok 2017/18, tento trend byl nazván Cultural Explorations (Kulturní objevy). Tento trend se zabýval dynamickým vývojem městského multikulturalismu: různé kulturní vlivy se spojují a vytvářejí jedinečnou multikulturu. Lidé se již nezaměřují na jednotlivé kultury, tradiční techniky se modernizují a propojují a výsledkem jsou velmi moderní a luxusní modifikace.

Trendy, které se inspiroují historií a tradičními technikami, se neustále vrací, ačkoliv pokaždé v jiné podobě. V roce 2012/13 byl trend nazvaný, Craft Industry: snoubení tradice, řemesla a moderny. I v roce 2015 se objevil trend, který zahrnoval tradiční řemesla. V podstatě vše, co už jednou bylo, se neustále vrací, ale vždy se v tom známém objeví i něco neznámého a nového.

Proměny českého dizajnu můžeme pozorovat na českém festivalu Designblock, který ukazuje všechna odvětví designu od šperků přes oděv až po bydlení, zde vystavují známí i méně známí umělci svá díla.

3.2 Současní umělci věnující se tradičním technikám

V této kapitole své práce představuji umělce, kteří mi jsou inspirací. Jsou to umělci, kteří využívají starých tkalcovských technik v dnešním moderním umění.

A stejně jako já se je tím snaží více přivést do povědomí moderního světa, kde ruční práce postupně zanikají. Snaží se tradičním technikám dát nový směr a využití v dnešním světě.

3.2.1 Alice Klouzková

Alice Klouzková je uznávanou českou módní návrhářkou, kurátorkou a lektorkou, která se zaměřuje především na tradiční řemeslné techniky a jejich využití v současné módě.

„Alice Klouzková vystudovala Ateliér módní tvorby na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a po studiích zde několik let působila jako asistentka ak. mal. Josefa Āaptůcha. V roce 2005 založila společně s Janou Jetelovou studio SISTERCONSPIRACY, jež je známé hlavně tvorbou autorské pánské módy. Od roku 2014 vede Ateliér módního designu na škole současného umění Scholastika. V rámci doktorského studia na pražské VŠUP pracuje na dizertační práci Inovace a nové aplikace tradičních technologií v oděvním designu a výsledky studia prezentuje v projektu Dědictví.“⁶

„Výstava Dědictví představí tradiční textilní techniky Čech a Moravy a možnosti jejich využití v oděvním designu. Projekt dokazuje, že tradiční rukodělné techniky nejsou odsouzeny k zániku, ale mohou existovat jako funkční prvek soudobého oděvního designu.“⁷ Ukázkou její práce můžete vidět na následující stránce na obrázku č. 1: Ukázka tvorby Alice Klouzkové.

⁶ NOHEJLOVÁ, Lucie. Výstava Alice Klouzkové Dědictví. Tradice, inovace, móda. .czechdesign.cz [online]. 31. 10. 2016 [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/kalendar-akci/vystava-alice-klouzkove-dedictvi-tradice-inovace-moda>

⁷ NOHEJLOVÁ, Lucie. Výstava Alice Klouzkové Dědictví. Tradice, inovace, móda. .czechdesign.cz [online]. 31. 10. 2016 [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/kalendar-akci/vystava-alice-klouzkove-dedictvi-tradice-inovace-moda>

Obrázek 1: Ukázka tvorby Alice Klouzkové

Zdroj: SVATOŠ, František; DELIBATA, Jakub. SISTERSCONSPIRACY.cz [online]. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupný na WWW: <https://sistersconspiracy.cz/kolekce-list/en/>

3.2.2 Linda Kaplanová

Linda Kaplanová vystudovala Střední školu uměleckoprůmyslovou v Ústí nad Orlicí. Je absolventkou bakalářského studia oboru Textilní tvorba, UHK, PdF a absolventkou magisterského studia na VŠUP v Praze Ateliér textilní tvorby. Při svém studiu vyjížděla na stáže do Polska, Portugalska a Indonésie, kde strávila dva a půl roku studiem tradičních textilních technik. Po návratu z Javy navázala spolupráci s módní návrhářkou Terezou Ujevičovou, pro kterou vytváří autorské látky. V roce 2016 založila s Klárou Spiškovou textilní studio GEOMETR, které se soustředí na autorské tkaniny pro módu a do architektury. Za interiérový textil získaly v roce 2017 a 2018 cenu Elle Deco International Design Awards a Akademií designu jsou nominovány v kategorii Objev roku 2017.

Projekt Geometr je společná práce Lindy Kaplanové ve spolupráci s oděvní návrhářkou Terezou Ujevičovou. Vytvořily společně několik limitovaných kolekcí. K autorskému pojetí materiálu se připojila i Klára Spišková, kterou poznaly na UMPRUM, kde vznikla myšlenka společné tvorby. Společně se pustily do tkaní a barvení látek a přihlášily se do jednoho z ročníků design SUPERMARKETU, kde představily látky do architektury. Volně navázaly na tkanou techniku ikatu, malovaly

obrazy na osnovu a následně jej ručně protkávaly. Vznikla kolekce tapiserií, kterou chtěly představit ve vztahu s jiným materiálem, proto spolupracovaly se sklářkou Kristýnou Markvartovou, která navrhla skleněný set inspirovaný utkanou materií.

Při společné práci se snaží rozvíjet textilní tvorbu a design s využitím tradičních technik v současném duchu. Společnou prací vznikla nová kolekce Kontrasty a kontexty, která je složena z materiálů tkaných na třech různých stavech.

Ukázku tvorby Lindy Kaplanové můžete vidět níže na obrázku č. 2: Ukázka tvorby Lindy Kaplanové.

Obrázek 2: Ukázka tvorby Lindy Kaplanové

Zdroj: KAPLANOVÁ, Linda. *materialtimes.com: Strojové tkaní spojené s ruční malbou [online]*. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupný na WWW: <https://www.materialtimes.com/jak-to-vidi/linda-kaplanova-jake-moznosti-ma-v-dnesni-dobe-textilni-vytvarnik.html>

3.2.3 Michael Crompton

Umělce, který vytváří s použitím tradičních textilních technik, nalezneme nejen u nás, ale také ve světě. Jedním z nich je i umělec Michael Crompton.

Michael Crompton je textilním umělcem od počátku šedesátých let. Narodil se v roce 1943 v průmyslovém městě Radcliffe severně od Manchesteru. Stejně jako jeho vrstevníci očekával, že najde práci v jedné z mnoha továren, kde pracovala i jeho babička, která zde zametala a čistila pod pracovními bavlněnými stavy. Své dětství prožil u takzvaných „temných satanských“ mlýnů, u kterých nacházel vyřazené kousky z tkalcovských stavů a textilních strojů, příze, cívky a struny, proto i jeho brzy pohltilo vázání, výšivka a tkaní.

Studoval na univerzitě ve Velké Británii, ve městě Chichester, na Bishop Otter College, kde získal pedagogickou kvalifikaci a také studoval textil. Po opuštění školy se věnoval učitelské kariéře a splétání tvídových tkanin a ozdobných závěsů. Seznámil se s hnutím „Arts and Crafts“. Bylo to hnutí, kde se k práci používaly místní materiály a ruční výroba výrobků pro zdejší obyvatelstvo. V tom našel svou cestu, ve které stále pokračuje. V roce 1977 se přestěhoval na starou kovářskou chalupu, ve které založil tkalcovskou dílnu. Později se zabýval tkaním tapisérií a gobelínů, na nichž vyobrazoval svá umělecká díla.

Jeho tvorba se často soustředí na zakřivenou linii. Křivka označuje pohyb, a tedy i čas. Témata a koncepty znázorňují minulý čas, současnost, budoucího čas a jejich přechody z jednoho času do druhého, tyto časy jsou propojeny mezi fyzickou a duchovní sférou. Ukázku z jeho tvorby můžete vidět níže na obrázku č. 3: Ukázka tvorby Michaela Cromptona.

Obrázek 3: Ukázka tvorby Michaela Cromptona

*Zdroj: CROMPTON, Michael.textileartist.org [online]. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupný na WWW:
<https://www.textileartist.org/michael-crompton-textile-weaver/oak-in-moonlight>*

3.2.4 Sue Spooner

Sue Spooner je textilní umělkyně, která vyrábí bytovou tapiserii v bohaté ručně barvené vlně nebo hedvábí.

Studovala na vysoké škole umění ve Walesu ve městě Cardiff, kde se specializovala na sochařství a grafiku. Během navazujícího studia na vysoké škole zlatnické začala experimentovat s textilem a tkaním. Po dvou letech studií v Londýně zřídila svou vlastní textilní dílnu v Stithias Cornwallu. V roce 1978 získala cenu South West Arts Major Award a začala pracovat profesionálně.

Tkaním tapiserií a textilií z jemných nití navrhla a vyrobila složité tkané a šité kabáty a oděvy, kombinující tvary s pruhy a geometrickými vzory. Inspirace přišly jak ze severoafrických, tak z orientálních textilií a z forem, které přirozeně vyrůstají ze struktury tkané látky.

Její práce se postupem času stala více experimentální, odpoutala se od tradičních procesů tkaní textilií. Zaměřila se více na tkaní tapiserií, které ji přinesly větší volnost myšlenek.

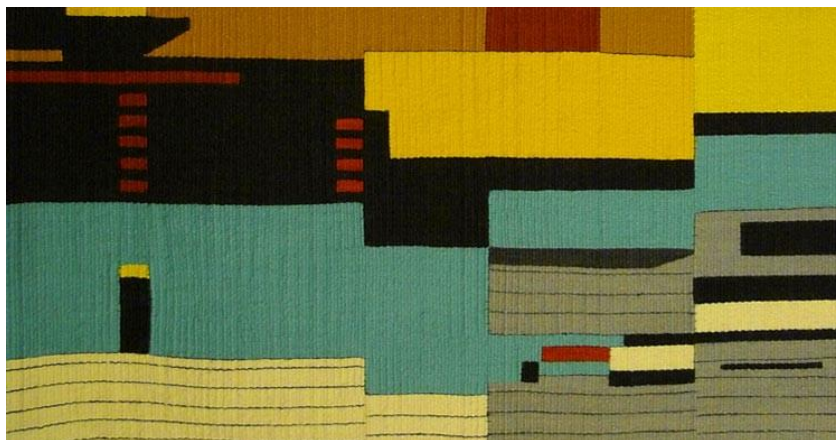
Během posledních několika let produkovala velké a drobné závěsy a koberce.

Věnovala se také tkaní gobelínů, což je pracovně a časově náročný proces. Vznikající obraz je metodicky konstruován zdola nahoru. Existuje jen velmi malá šance, jak změnit již utkanou část obrazu, aniž by bylo nutné se do dané sekce vracet. Autorka se naopak k těmto částem nevrací a dá tak vzniknout náhodným efektům v daném díle.

Autorka si připravuje a barví vlastní příze speciálně pro každý kus práce s použitím receptur a barviv, jež si po mnoho let vybudovala. Na svých tapiseriích vyobrazuje obrazy z postavené starobylé krajiny, kde opuštěné budovy prošly procesem rozpadu z oblasti Cornwallu, Kypru, Kréty a také ze San Francisca.

Přestavba těchto emocionálních vlivů ve tkaní, vytvoření něčeho nového a živého se pro ni stává stále důležitým způsobem, jak interpretovat to, co vidí a chápe, a jak její myšlenky dají vzniknout něčemu konkrétnímu. Ukázku z tvorby můžete vidět na následující stránce na obrázku č. 4: Ukázka tvorby Sue Spooner.

Obrázek 4: Ukázka tvorby Sue Spooner

Zdroj: SPOONER, Sue. [textileartist.org](http://www.textileartist.org) [online]. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupný na WWW: <https://www.textileartist.org/sue-spooner-interview-weave-tapestry>

4 Využití technologie tkaní na karetkách ve vlastní tvorbě

V této kapitole jsem se zaměřila na popis tvůrčího procesu realizace děl Amakusa a Octopusu. Je zde popsána inspirace a vývoj práce, zkoušení různých materiálů a vzorů, tvarových kompozicí a samotná realizace doprovázena technickými nákresey a fotodokumentací.

4.1 Inspirace a koncepce práce

Již minulý rok přibližně na konci května jsem začala pracovat na brigádě jako průvodce po keltském archeoskanzenu. Pro mou náplň práce bylo důležité provést návštěvníky po skanzenu a představit jim každou část, okomentovat slovně a názorně předvést. Abych tuto práci mohla vykonávat, musela jsem se naučit nejen text, ale i praktické ukázky. Už při učení textu průvodce mě začala zajímat myšlenka, jak zruční byli naši předkové už v mladší době železné. Spousta věcí, které vykonávali oni ručně, se mi zdá už pro dnešní dobu nepředstavitelné. Jejich odkaz má dlouhou životnost a trvanlivost. Spousta jejich vynálezů byly předobrazem pro dnešní moderní tvorbu.

Když jsem přistoupila k praktické části studia na průvodce, začala jsem procházet jednotlivá stanoviště a tvorbu, která se na nich vytváří. Seznámila jsem se se spoustou zajímavých lidí, kteří mě měli těmito praktickými částmi provést. Nasbírala jsem spoustu cenných informací, například jak naši předci ručně stavěli domy, zdi, hradby. Také to, že tvorba našich předků byla v souladu s přírodou. Používali výhradně přírodní materiály, které doba a místo poskytovaly. Tito lidé mi dokázali nejen postupy vysvětlit, ale i prakticky ukázat. Fascinovalo mě, s jakým nadšením se k těmto postupům vracejí. Je to jejich způsob relaxace a možnost, jak se odreagovat od tempa moderní doby.

Po celou sezónu pořádají dobové slavnosti, při kterých jako když se ocitnete zpět v době Keltů. Lidé, kteří se sem sjíždějí, mají dobové oblečení, které si sami vyrábějí. Výroba tohoto oblečení je velice zajímavá a přistupuje se k ní již od zpracování samotné příze až po výrobu celého oděvu.

Nejprve musíme ostříhat vlnu z ovčí, tu dále vyčistit a vyčesat od nečistot. Takto připravenou vlnu spřádáme pomocí vřetena do přízí. Tyto příze můžeme buď nechat tak, jak jsou, nebo je po vzoru starých Keltů obarvit za pomoci přírodních barviv. Aby

z přízi vznikla metráž, musíme využít vynálezu vertikálního tkalcovského stavu. Zde můžeme využít možnosti vzorování různými vazbami (atlasová, keprová atd.).

K oděvům nosili keltští lidé opasky, které se vyráběly na destičkovém stávku nebo tkaním na karetkách. Tkaní na karetkách byla jedna z technik, která mě zaujala nejvíce. A to kvůli své rozmanitosti, dávala možnost pro různé pestré vzory. Tato technika v současnosti není tak známá jako klasické tkaní na stavu. To mě motivovalo k tomu více se touto technikou zabývat, najít si o ní více informací a zkoušet tímto způsobem tkát. Ačkoliv zpočátku se mi technika zdála pracná a náročná, postupem času mě zaujala. To mě přivedlo k zamyšlení se nad tím, jaká je škoda, že se tyto techniky v dnešním moderním světě vytrácejí. Proto jsem se rozhodla tuto techniku přenést do dnešního světa a dát jí nový rozměr.

Ačkoliv jednoduchý úkol se to zdál být, nakonec bylo velmi náročné vymyslet, kde tuto techniku uplatnit tak, aby to bylo estetické a zároveň funkční. Mým cílem bylo vytvořit věc designovou a funkční zároveň.

4.1.1 Návrhy vzorů a materiálové zkoušky

Zpočátku své tvorby jsem zkoumala možnosti vzorů a materiálů. Zkoušela jsem tkát již známé vzory a také vymýšlet a tkát své vlastní vzory. (viz. Obrázek č. 5: Vzorování pásků)

Zprvu jsem používala přírodní materiály převážně bavlněné příze jako naši předkové. Postupně jsem vyzkoušela i příze chemické nebo s příměsí. Avšak to stále nepřinášelo nic nového, a tak jsem začala zkoušet i materiály pro tkaní netypické.

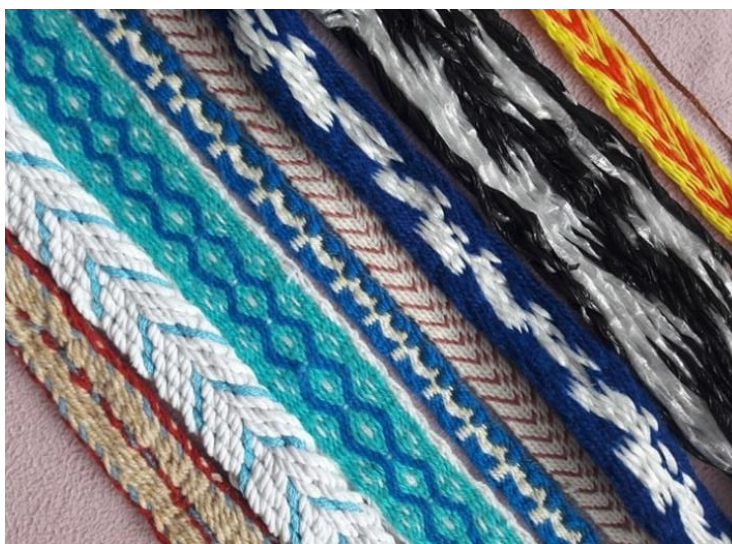
Zkoušela jsem tkát kombinací příze s motouzem z polypropylenových vláken (běžně známé jako vázací provázek). Jako další materiál pro tkaní jsem se rozhodla využít stretch folii (jinak také „smršťovací fólie“). Tu jsem však musela nejprve ke tkaní upravit a vytvořit z ní přízi kroucením a skaním (proces, při kterém se spojují a zakrucují dva nebo více materiálů v jeden. Připravila jsem si přízi z průhledné a černé fólie a z toho pak zkusila tkát. To mi přineslo cennou zkušenost, že tímto směrem to nepůjde. Důvodem proč bylo nemožné jít tímto směrem je, že příze vyrobené ze stretch fólie se při tkaní rozmotávaly a rozpadaly. A proto jsem hledala jiné materiály, jako je třeba zednický provázek nebo měděné drátky. (viz. Obrázek č. 6: Zkouška materiálů).

Obrázek 5: Vzorování pásků

Zdroj: Vlastní

Obrázek 6: Zkouška materiálů

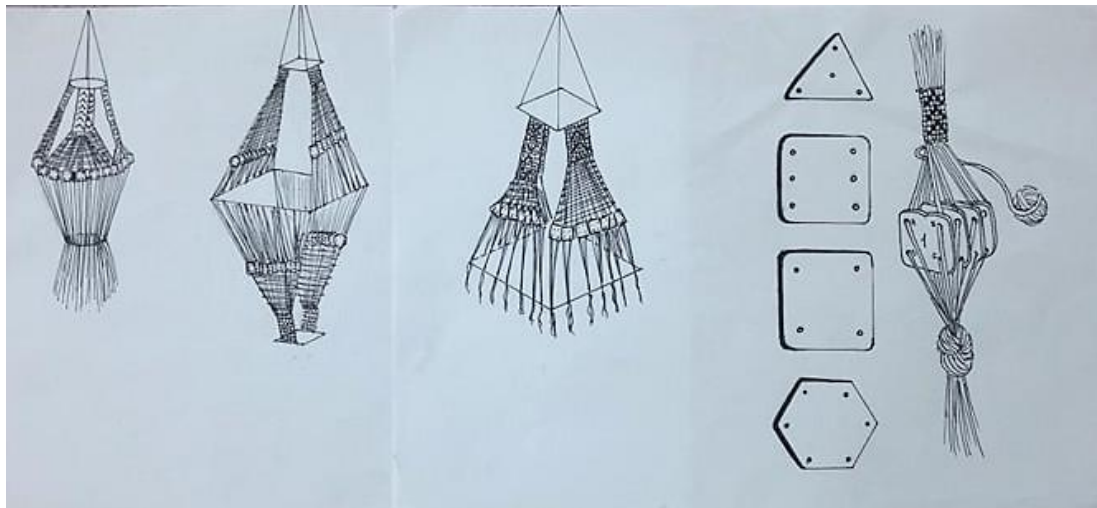

Zdroj: Vlastní

Po vyzkoušení různých materiálů jsem však stále neměla jasno v tom, co chci za pomoci techniky tkaní na karetkách vytvořit. Původní plán byl vytvořit závěsný objekt. A proto jsem hledala vhodnou a zajímavou kompozici, která by se touto technikou dala vytvořit (viz Obrázek č. 7: Tvarové kompozice modelu). Při podrobnějším zkoumání technologie tkaní na karetkách jsem přišla na způsob, jak tkanou tkanici udělat zajímavější a dát jí nový tvar a směr, aniž bych zásadně změnila technologický postup. Postupně jsem tkanici začala rozvolňovat a tím vznikl trojúhelník. Čtyři takto utkané trojúhelníky daly vzniknout závěsnému objektu. A ten dal vzniknout novému nápadu,

jak techniku tkaní využít v současném užitém umění a v bytovém textilu (viz Obrázek č. 8: Realizace modelu)

Obrázek 7: Tvarové kompozice modelu

Zdroj: Vlastní

Obrázek 8: Realizace modelu

Zdroj: Vlastní

Technologické řešení tvorby bočních stran přineslo několik řešení. Rozhodla jsem se realizovat dvě varianty, jedno závěsné odpočívadlo AMAKUSA a druhé závěsné stínidlo pevně ukotvené k zemi OCTOPUS.

Závěsné odpočívadlo AMAKUSA bude mít strany vytvořené tkaním na karetkách, které se postupně rozvolňuje a nechá tak vzniknout tvar trojúhelníku. Tyto

trojúhelníky budou sloužit, jako estetická síť vytvářející soukromý prostor a zároveň je využiji jako nosný prvek. Druhá varianty OCTOPUS, bude vytvořena ze tří tkaných trojúhelníků spojených k sobě, utvářející jeden velký trojúhelník. Tento trojúhelník vytvoří závěsné stínidlo, které se upevňuje k zemi kolíky. Vytvoří místo k odpočinku v polostínu.

4.2 Volba vzoru a jeho barevnosti

Pro každé dílo je důležitý jak nový nápad a tvar, tak také zvolený celkový vzhled a dojem, který lze podpořit barevností a složitostí vzoru. Vzorů, které lze využít, je mnoho a jsou různě složité. Já jsem však pro svou práci zvolila jednoduchý vzor, který se skládá ze dvou barev. Tímto vzorem je šipka, která ukazuje směr nahoru. Tento vzor lze utkat na karetkách se čtyřmi otvory. Ve své práci využívám také karetky s šesti otvory, na kterých lze k jednoduché šipce přidat šipka druhá a vytvořit tak složitější vzor na širší strany odpočívadla.

Vyzkoušela jsem také mnoho barevných kombinací, z nichž každá plní svůj účel. Barvy působí na naši psychiku, na naši náladu, emoce. Barvy, kterými se obklopujeme, o nás, i něco vypovídají. Každý má samozřejmě svůj styl, a proto je lepší vždy mít v nabídce více barevných možností. Pro svou práci jsem hledala barevnou kombinaci, která by působila vzdušně a klidně.

Jako primární barvu jsem si pro svou práci zvolila bílou. Ačkoliv je bílá barva neutrální, vytváří v nás pocit čistoty, svobody a nevinnosti, navíc bílá barva propojuje všechny barvy světla, a proto v nás může vyvolávat i pocity duchovna a sílu. V kombinaci s jinými barvami vyniká její čistota a vznešenost. Jako sekundární barvu jsem vybrala modrou v odstínu kalifornská modř neboli světle modrá. Proč zrovna světle modrá? Protože je to nejvíce uklidňující barva, což je právě to, co hledáme, když chceme relaxovat odpočinout si. Kromě uklidňujícího dojmu na nás světle modrá působí přívětivě, vesele, bezstarostně. Vyvolává představu oblohy (nekonečnosti), vzduchu, ticha a touhy.

4.2.1 Barevné varianty

Druhá varianta má jako primární barvu světle zelenou. Je to z toho důvodu, že zelená je barva přírody, navozuje zklidňující a uvolňující pocit. Evokuje pocit rovnováhy, soulad a klid přírody. Sekundární barvou je zde bílá, která, jak už jsem psala

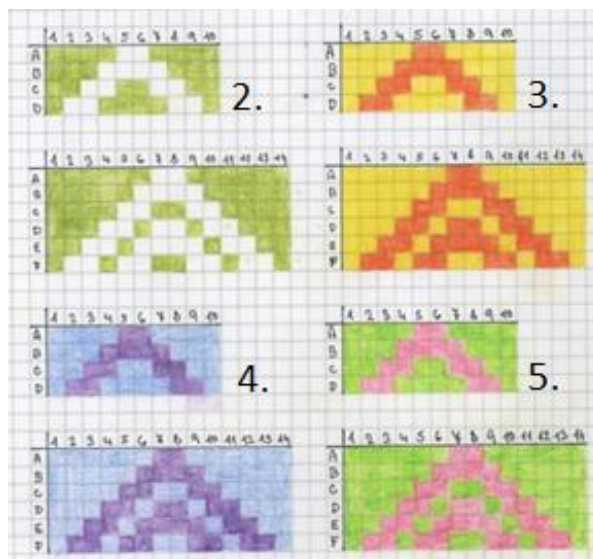
výše, navozuje pocit svobody a čistoty. Spojení světle zelené barvy, která převažuje s bílou, vytváří pocit klidu, bezpečí, přírody a vzduchu. Přináší uvolnění, pocit souladu a harmonie a svobody. (můžete vidět na obrázku č. 9: Barevné varianty, pod č. 2.)

Třetí varianta má jako primární barvu žlutou. Jelikož žlutá barva je jako poutač pro naše oči, působí na nás srdečným dojmem, takové slunce v duši. Skrývá touhu po rozvíjení se, naději, působí povzbudivě a probouzí v nás energii, je veselá a otevřená. Sekundární barvou je oranžová. Je to teplá slunečná barva, můžeme ji vidět na květinách i na různých potravinách. Tato barva je dynamická a sebevědomá, ale zároveň působí uklidňujícím dojmem. Kombinace těchto dvou barev působí energicky, nápaditě, ale zároveň pocítujeme radost a uklidnění. (můžete vidět na obrázku č. 9: Barevné varianty, pod č. 3.).

Čtvrtá varianta má jako hlavní barvu světle modrou, které zde asociuje nebe, vodu, ale i vzduch. Je to svěží barva, která působí pro někoho sice možná trochu chladně, ale hlavně působí klidně, jako je voda, a nekonečně jako obloha. Jako druhá barva zde modrou doplňuje purpurová neboli světle fialová, která je často spojována s mocí a bohatstvím, v tomto případě světle fialová naznačuje křehkost přírody (barva kosatců, šeříku, levandule). Osobně světle fialovou vnímám jako barvu levandulových polí v Provence a připomíná mi tak její vůni. Ve spojení s modrou a červenou může evokovat pocit vášně s náznakem smyslnosti. Tato kombinace skrývá tajemství mystiky a stálosti s trochou něhy a věrnosti. (můžete vidět na obrázku č. 9: Barevné varianty, pod č. 4.).

Pátá varianta má hlavní barvu světle zelenou, která působí harmonicky s přírodou a navozuje pocit uklidnění a meditace. Jako druhá barva ji doplňuje světle růžová, která symbolizuje něžnou lásku, sladkost, náklonnost a jemnost, dále také oddanost, ale i slavnostní nálady. Působí dojmem volnosti, něhy a energie. Společně se světle zelenou barvou utváří pocit něžného souladu, klidu, dodávající energii a volnost myšlenek. Navodí pocit přírody, malé růžové kvítky na zeleném stonku. (můžete vidět na obrázku č. 9: Barevné varianty, pod č. 5.).

Obrázek 9: Barevné varianty

Zdroj: Vlastní

4.3 Realizace

Pro svou bakalářskou práci jsem se rozhodla vytvořit výrobky s názvy Amakusa a Octopus, v nichž je použita technika tkaní na karetkách.

4.4 Postup práce

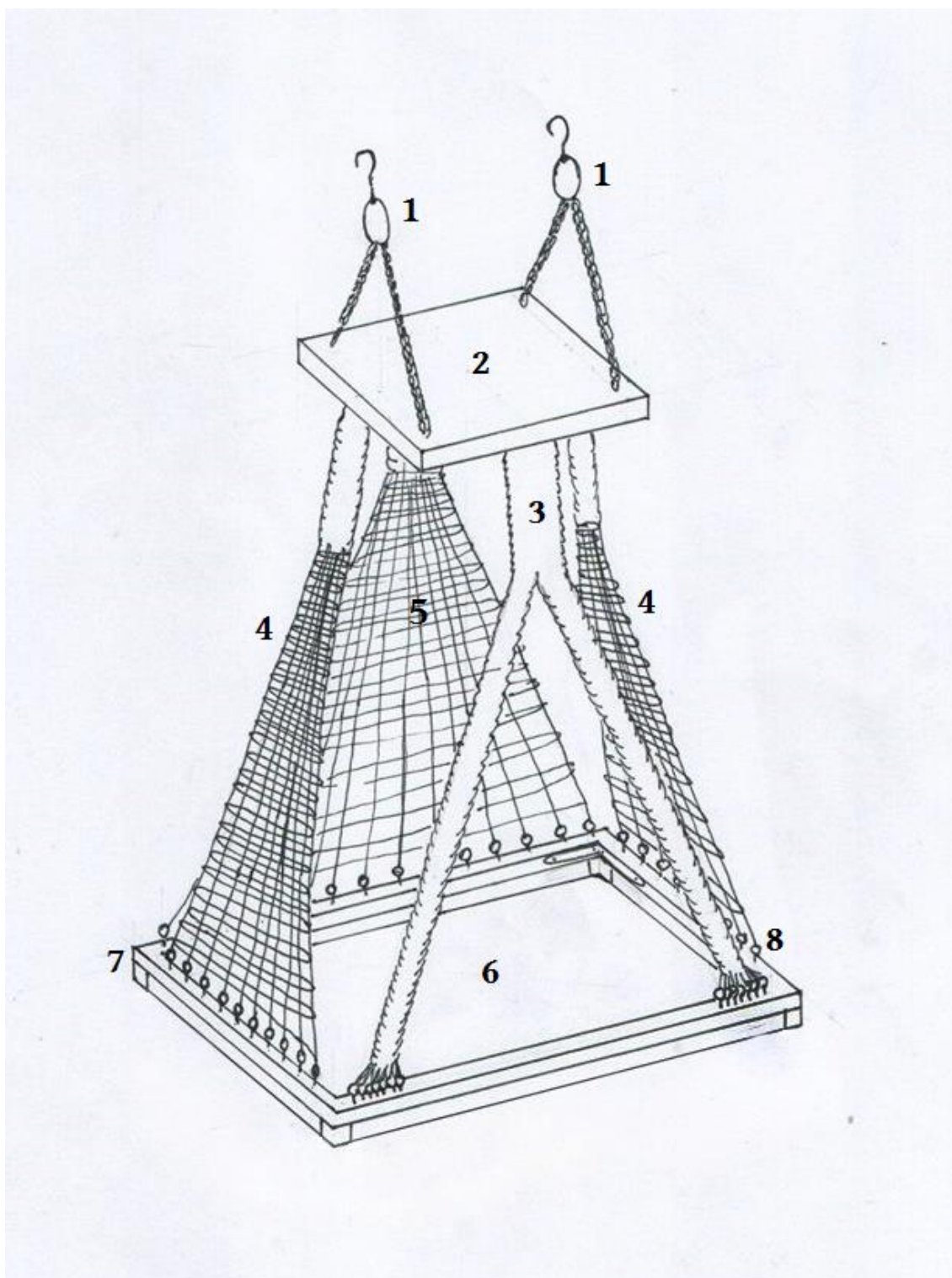
V postupu práce popisují postup výroby jednotlivých částí výrobku.

4.5 Varianta AMAKUSA

Závěsné odpočívadlo - AMAKUSA, které může sloužit v interiéru i v exteriéru. (viz obrázek č. 10: Technický náčrt AMAKUSA). Název AMAKUSA, vznikl podle jednoho druhu mořského živočicha, konkrétně podle medúzy. Toto závěsné odpočívadlo mi svým tvarem a barevností, tohoto mořského živočicha připomnělo. Využití v exteriéru není celoroční, při nepříznivém počasí je třeba odpočívadlo uklidit. Ve své práci vytvářím odpočívadlo v polovičním měřítku 1:2, v této velikosti je vhodné pro věkovou kategorii do 10 let s nosností do 50 kg.

V reálné velikosti odpočívadlo slouží věkové kategorii od 10 do 40 let s nosností 100 kg.

Obrázek 10: Technický nákres AMAKUSA

1 – závěsný systém, 2 – kazeta (závěsný box), 3 – vchod vytvořený tkaním na karetkách, 4 – boční tkané strany odpočívadla, 5 – zadní utkaná strana odpočívadla, 6 – napnutá látka na ležení, 7 – dva konstrukční rámy, 8 – úchytná kovová oka

Zdroj: Vlastní

4.5.1.1 Použitý materiál

Textilie vytvořena tkaním na karetkách

Bavlněná šňůra (čísla 3,4,5 z obrázku), (viz Obrázek č. 11: Bavlněná šňůra):

složení: 100% bavlna

barva: bílá

Vlastnosti: dobrá pevnost v tahu i oděru,

příjemná na omak

Obrázek 11: Bavlněná šňůra

Zdroj: Vlastní

Oděvní šňůra (čísla 3,4,5 z obrázku), (viz Obrázek č. 12: Oděvní šňůra):

složení: 100% polyester

Barva: světle modrá

Vlastnosti: vysoká odolnost na světle, malá navlhavost

Obrázek 12: Oděvní šňůra

Zdroj: Vlastní

Sedák – látka na sezení (viz Obrázek č. 13: Látka na sezení):

Složení: 95% bavlna, 5% elastan

barva: bílá

Vlastnosti: husté tkané pružné plátno

Obrázek 13: Látka na sezení

Zdroj: Vlastní

Konstrukční části odpočívadla

Spodní rámy (číslo 7 na obrázku)

(viz Obrázek č. 14: Smrkové dřevo):

Materiál: smrkové dřevo

Barva: smetanově bílá až hnědá

Vlastnosti: dlouho vláknité, poměrně lehké,
pružné a pevné, velmi trvanlivé v suchu, dobře barvitelné

Obrázek 14: Smrkové dřevo

Zdroj: Vlastní

Kazeta nebo také závěsný box

(číslo 2 na obrázku), (viz Obrázek č. 15: Lamino deska):

Materiál – dno kazety: lamino deska

Vlastnosti: velmi pevná

Obrázek 15: Lamino deska

Zdroj: Vlastní

Materiál vnější obvod kazety: smrkové lišty

Barva: smetanově bílá až hnědá

Vlastnosti: dlouho vláknité, poměrně lehké,
pružné a pevné

Materiál – víko kazety: překližovaná deska

Vlastnosti: voděvzdorná, odolná

4.5.1.2 Technologický postup zhotovení rámu

Na zhotovení spodních rámu odpočívadla jsem si nechala vyrobit v Nasavrcké stavební s.r.o., dřevěné hranoly ze smrkového dřeva o šíři 3x3 cm. Naměřila jsem si délku hranolů 4x93 cm a 4x48 cm, vzala jsem si úhelník a naznačila, kde hranoly uříznout. Pomocí přímočaré elektrické pilky jsem pak hranoly nařezala na potřebnou délku. Sestavila jsem si hranoly do tvaru dvou obdélníkových rámu. Jeden rám se skládá ze dvou krátkých a dvou dlouhých stran. Tyto rámy jsem pak spojila v rozích kovovými spojovacími úhelníky a vruty.

4.5.1.3 Technologický postup zhotovení kazety (závěsný box)

Tato kazeta je vymyšlená tak, aby ukryla konstrukční a upevňovací prvky, které by kazily estetiky výrobku. Dno kazety tvoří lamino deska 18 mm o rozměrech 32x45 cm, toto dno je silné, aby tvořilo pevnostní prvek na ukotvení. Na stranách desky jsem udělala výřezy, které budou sloužit pro ukotvení tkaniny. Po obvodu desky jsem udělala stěny z hranolků 2x2 cm, které jsou přilepené a přitlučené k lamino desce, mimo vyřezaných částí. Celý vnější obvod kazety jsem olemovala smrkovými lištami, které tvoří ohraničení pro víko. Víko tvoří překližovaná deska 6 mm o rozměrech 32x45 cm se čtyřmi vyvrtanými otvory pro vyvedení závěsného řetězu. V rozích kazety jsou uchycené závěsné řetězy vratovými šrouby s matkami a podložkami.

4.5.1.4 Barvení konstrukčních částí odpočívadla

Nejprve jsem si rámy a kazetu obrousila smirkovým papírkem tak, aby byl materiál co nejhladší. Poté jsem použila základový sprej s plničem a nastříkala jsem jím kazetu. Nejprve z jedné strany, po zaschnutí ze strany druhé tak, aby rámy i kazeta byly nastříkány ze všech stran. Po zaschnutí základu jsem opět základ přebrousila jemným smirkovým papírem. Pak jsem sprejem nanesla vrchní vrstvu barvy na rámy a kazetu ze všech stran.

4.5.1.5 Příprava látky s napnutím na rám

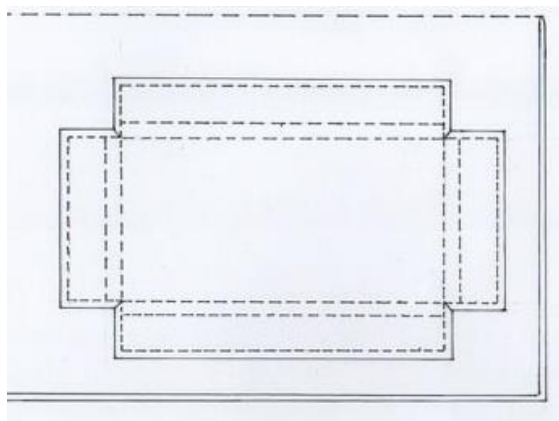
Do již připraveného rámu jsem pro lepší pohodlí zvolila napnout látku. Látka musí být dostatečně pevná, aby udržela napnutí při ležení. Proto jsem zvolila pevné bavlněné plátno v bílé barvě.

Toto plátno jsem si rozžehlila a přehnula jej na polovinu, aby látka byla dvojitě pro lepší pevnost. Poté jsem na látku položila rám, na který bude látka napnuta, a obkreslila na látku vnitřní i vnější rám. Dále jsem rám z látky sejmula a od každého rohu naměřila 3 cm, které nebude zakrývat látka. Od naměřených 3 cm jsem spustila na každé straně kolmice a naměřila 10 cm plus švové záložky. Těchto 10 cm bude zakrývat rám. (viz obrázek č. 16: Konstrukce stříhu látky). Takto nakreslenou šablonu stříhu jsem si zašpendlila a vystříhala. Z lící strany látky jsem obšla vnitřní rozměr rámu. Po celém obvodu rámu jsem do nakreslené šíře rámu vložila výztuhu v podobě proužku látky pro lepší pevnost a obšla jsem vnější obvod rámu. Celou šíři rámu jsem ještě

několikrát prošila. Následně jsem si švové záložky na bočních stranách ohnula dovnitř do rubu a zašpendlila. A poté z lící strany v krajích prošila.

Takto připravenou látku jsem položila na spodní rám odpočívadla a srovnala jej tak, aby obrys rámu na látce přesně seděl s rámem. Poté jsem látku upevnila ke spodnímu rámu z vrchní strany několika vruty.

Obrázek 16: Konstrukce střihu látky

Zdroj: Vlastní

4.5.1.6 Technologický postup tkaní na karetkách

4.5.1.6.1 Boční strana odpočívadla (2x)

Pro tkaní bočních částí odpočívadla jsem si nejprve nakreslila rozvržení vzoru, který na nich bude vetkán. Je to jednoduchý vzor šipky, která směřuje směrem vzhůru a postupně se s přibývajícím tkaním rozpíná a vytrácí.

Zvolila jsem si karetky ve tvaru čtverce se čtyřmi otvory, pro tuto stranu jich je potřeba deset. Karetky jsem si očíslovala od jedné do deseti a otvory v karetkách označila písmeny A, B, C, D. Dalším krokem bylo nastříhat si materiál na tkaní v potřebné délce (170 cm) na tuto stranu jsem potřebovala nastříhat 26 bílých přízí a 14 modrých přízí. Když jsem měla vše nastříhané, začala jsem podle nakresleného plánu provlékat příze (šnúry) do karetek. Aby vznikl vzor šipky, musela jsem prvních pět karetek provléknout z levé strany a druhých pět karetek provlékat z pravé strany. Když už byly všechny karetky provléknuté, seřadila jsem je a položila na sebe tak, aby byly písmenky na sobě (A na A). Poté jsem si od horních konců naměřila na všech přízích 20 cm, označila a postupně sešla příze k sobě v naznačených dvaceti centimetrech tak, aby mi karetky,

kterými jsou provlečené příze, ležely postupně seřazené na sobě a všechny popsanou stranou nahoru.

Takto připravené tkaní jsem si přivázala ke dvěma pevným bodům (mezi postelemi) tak, aby byla celá osnova napnutá. Karetky směřují kolmo k zemi tak, abychom viděli popsanou stranu. Tím, jak jsem si jednotlivé příze provlékla otvory v karetkách, mi nyní vznikl prošlup. Karetky jsem si srovnala rohy k sobě a vzniklým otvorem jsem protáhla útek bílé barvy. Nyní jsem karetky uchopila a všechny je otočila o jednu stranu směrem dopředu a provlékla jsem útek a dostatečně jej utáhla. Takto jsem pokračovala až do 30 cm délky.

Poté jsem na domácí pomůcce napnula a roztáhla osnovu do 50 cm s pravidelnými rozestupy (mezi jednotlivými návleky karetek). Tak jsem mohla pokračovat ve tkaní a postupně rozpínat utažení útku do 50 cm až do potřebné délky 120 cm. Následně jsem odvázala osnovu a sundala karetky. Tímto způsobem jsem následně vyrobila druhou boční stranu.

4.5.1.6.2 Zadní strana odpočívadla

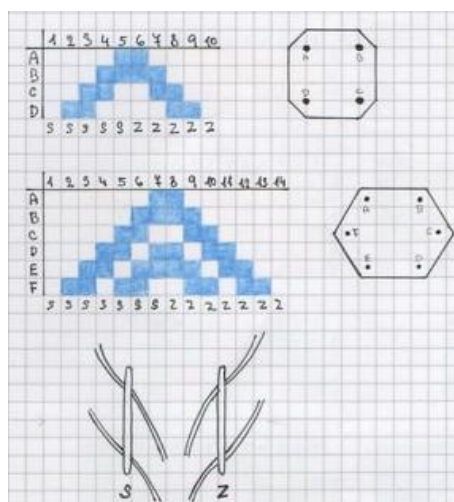
Pro tkaní zadní strany odpočívadla jsem si nejprve rozkreslila návrh vzoru tkaní. (můžete vidět na následující stránce na obrázku č. 17: Technologický nákres vzoru a návleku karetek). Vzor pro zadní stranu se skládá ze dvojité šipky směřující nahoru a stejně jako u bočních stran i zde se s přibývajícím tkaním vzor postupně rozpíná a vytrácí.

Pro tento o trochu složitější vzor jsem si zvolila karetky šestiúhelníkového tvaru s šesti otvory. Pro tuto část bylo potřeba si připravit čtrnáct karetek. Karetky jsem si označila číslicemi od 1–14 a otvory na jednotlivých karetkách písmeny od A po F. Poté jsem si nastříhala materiál na tkaní tak jako u předešlých dvou stran v délce 170 cm. Pro zadní stranu bylo potřeba nastříhat 52 bílých přízí a 26 modrých. Nastříhané příze jsem dále provlékla do připravených karetek podle nakreslené předlohy (můžete vidět na následující stránce na obrázku č. 17: Technologický nákres vzoru a návleku karetek). Sedm karetek jsem provlékla z levé strany a dalších sedm jsem provlékla z pravé strany, aby se mi utvořil vzor šipek. Následně jsem stejně jako u předešlých dvou provlečené karetky narovнала a seřadila na sebe písmenky navrch. Odměřila jsem na přízích shora 20 cm a pomocí šití spojila všechny příze na jednom konci k sobě. Připravenou osnovu jsem si napnula mezi dva pevné body, karetkami kolmo k zemi tak, abych viděla na

popsanou stranu. Po protažení bílé útkové příze jsem vzala všechny karetky a otočila jimi o jednu stranu dopředu a znovu protáhla útek a takto jsem pokračovala až do 30 cm.

V této části jsem si na domácí pomůcce napnula osnovu a roztáhla ji do 90 cm s pravidelnými rozestupy mezi jednotlivými návleky karetek. S takto napnutou osnovou jsem pokračovala ve tkání až do potřebné délky 120 cm. Po dotkání jsem uvolnila osnovu a sundala karetky z přízí.

Obrázek 17: Technologický nákres vzoru a návleku karetek

Zdroj: Vlastní

4.5.1.6.3 Přední strana odpočívadla (vchod)

Pro přední stranu jsem použila stejný nákres jako pro stranu zadní. Je zde stejný vzor, který se zde však nerozpíná ani nevytrácí, nýbrž se rozděluje na dvě části, které utvářejí vchod do odpočívadla.

Jako u zadní strany i zde jsem použila čtrnáct šestiúhelníkových karetek se šesti otvory, které jsou očíslované a otvory označené písmeny od A do F. I zde jsem si nastříhala 52 bílých osnovních přízí a 26 modrých přízí. Podle nakresleného návodu jsem provlékla příze karetkami z levé strany do sedmé karetky a od osmé karetky z pravé strany. Po srovnání a seřazení karetek na sebe jsem příze na jedné straně ve 20 cm spojila sešitím.

Takto připravenou osnovu jsem si napnula mezi dva pevné body stejně jako v případech před tím. Útek bílé barvy jsem provlékla prošlupem a otočila všemi

karetkami o jednu stranu vpřed. Tím mi vznikl nový prošlup a znovu jsem provlékla útkovou nit. Tak jsem tkala až do 30 cm. V této chvíli jsem si karetky rozdělila na sedm na jedné a sedm na druhé straně a napnula je na domácí pomůcce do šířky 90 cm. Sedm karetek hned k sobě na jednu stranu a sedm na druhou tak, aby mi vznikly dvě osnovy.

Poté jsem již provlékaným útkem utkala jednu stranu až do potřebné délky, kde jsem sundala karetky a stranu zavázala. Do druhé osnovy jsem si navlékla nový útek a stejně jako před tím stranu utkala do potřebné délky, sundala karetky a stranu zavázala. Když jsem tyto dvě strany přiložila k sobě, vznikl celistvý vzor dvojité šipky.

4.5.1.7 Vsazení a upevnění stran do kazety

Po zhotovení a utkání stran jsem je vsadila do již připravené kazety. V této kazetě, která slouží jako upevnění a závěs, jsou vytvořené uprostřed každé strany otvory pro vsunutí utkaných stran. Začala jsem největší stranou a tou je strana zadní. Vsunula jsem vrchní část utkané strany do dřevěné kazety tak, aby vzor na líci směřoval ven. Přichytila jsem ji zde stlačením lišty z překližky a vruty tak, aby jednotlivé příze nepovolily. Pro lepší držení a zachycení jsem tkaninu pod lištou podlepila pomocí tavné pistole. Následně jsem po vrstvách slepila příze za lištou k sobě, aby vytvořily jeden spojený svazek a tak zajistily lepší pevnost. Takto jsem upevnila všechny strany.

4.5.1.8 Napnutí stran s upevněním

Pro napnutí stran k upevnění jsem si nejprve musela na vrchní rám připevnit kovová oka. Na vrchní rám jsem si rozměřila vzdálenosti kovových ok a následně si místa vsazení ok do rámu předvrtala. Do předvrtaných děr jsem posléze vlila lepidlo pro lepší pevnou a oka ručně zašroubovala.

Když už jsem měla všechny části odpočívadla připravené, zbývalo už jenom vypnout strany odpočívadla a spojit tak horní část se spodní. Pro tuto fázi jsem si položila na zem spodní část (spojené rámy s napnutou látkou). Horní část jsem potřebovala dostat do potřebné výšky, a proto jsem na spodní část, ve které leží, položila látku, aby jej ochránila, a mohla podložit horní část. Když byla horní část podložena ve správné výšce, mohla jsem začít s napínáním stran. Začala jsem zadní stranou, kde jsem do každého oka, které mezi sebou měly stejné rozestupy, musela dostat po šesti přízích. Šest přízí odpovídá jedné karetkce, která byla použita pro utkání této strany. Příze jsem provlékla očkem pokaždé ze stejné strany a všechny jsem stejně

napnula. Po protáhnutí očkem jsem příze obtočila kolem směrem nahoru a spojila je sešitím. Takto jsem postupně napnula celou zadní stranu. Po ní následovala strana přední neboli vchod. Následně jsem tímto způsobem vypnula i boční strany odpočívadla, kde do jednoho oka bylo po čtyřech přízích.

Po vypnutí všech stran už zbývalo jen konce dostatečně začistit a ujistit se, zda jsou všechny dostatečně napnuté a pevně spojené.

4.5.1.9 Závěsný systém

Závěsný systém odpočívadla je vyroben ze čtyř řetězů uchycených do vyrobené kazety. Tyto řetězy jsou po dvojicích spojeny oky. V interiéru těmito oky můžeme baldachýn uchytit na stropní držáky v podobě háků nebo na řetězy uchycené na stropní držáky pomocí karabin. V exteriéru lze využít závěsný systém stejný jako na houpačku nebo upevnit pomocí pevného lana. (viz obrázek č. 18: Závěsný systém)

Obrázek 18: Závěsný systém

Zdroj: Vlastní

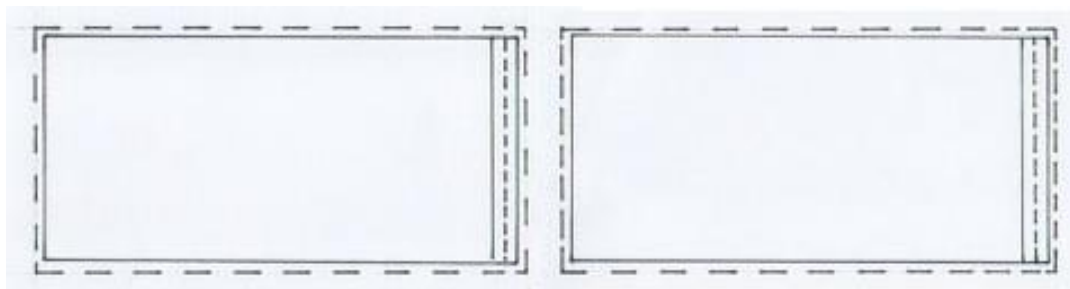
4.5.1.10 Polštář

Na polštář, který bude vložen do závěsného odpočívadla, jsem zvolila bílou vnitřní látku a na povlak světle modrou látku. Bílá látka je bavlněná a látka na povlak je z polyesteru.

Nejprve jsem si rozkreslila střih polštáře na bílou bavlněnou látku. Polštář má rozměry 90x45 cm. Nakreslila jsem si na látku 2x 90 na 45 cm tak, aby dlouhá strana zůstala v přebytu látky. Na krajích jsem přidala švové záložky 1,5 cm. Následně jsem střih polštáře vystříhla. Střih polštáře jsem přehnula v dlouhé straně tak, aby látka byla lícem na líc. Zašpendlila jsem si dlouhé a jednu krátkou stranu a na stroji sešila. Zbývající otevřenou stranou jsem vložila do polštáře výplň a stranu ručně sešila.

Na povlak polštáře jsem si na látku nakreslila dva samostatné díly povlaku o rozměrech 90x45 cm s přídavkem 5 cm na dlouhé straně a švovými záložkami 1,5 cm. (můžete vidět níže na obrázku č. 18: Nákres střihu povlaku na polštář). Oba díly povlaku jsem si vystříhala. Na jednom dílu jsem horní část zahrnula o 2,5 cm a uzpůsobila jej pro zapínání na suchý zip. Druhý díl jsem jenom zahrnula o 2,5 cm a prošila. Takto připravené díly jsem položila lícem na líc a sešpendlila k sobě. Sešitím jsem oba díly spojila k sobě. Poté jsem povlak obrátila do líce a označila si umístění suchého zipu, následně jsem suchý zip přišila na stroji.

Obrázek 19: Nákres střihu povlaku na polštář

Zdroj: Vlastní

4.5.1.11 Údržba závěsného odpočívadla

Údržbu textilních částí závěsného odpočívadla lze provádět za pomoci saponátu a houbičky. Lze použít jak prací mýdlo, tak i prací prášek na světlé prádlo. Dřevěné části odpočívadla lze očistit za pomoci přípravků na dřevěné povrchy. Povlak polštáře v odpočívadle lze prát v pračce na 30°C.

Obrázek 20: Výsledná realizace Amakusa

Zdroj: Vlastní

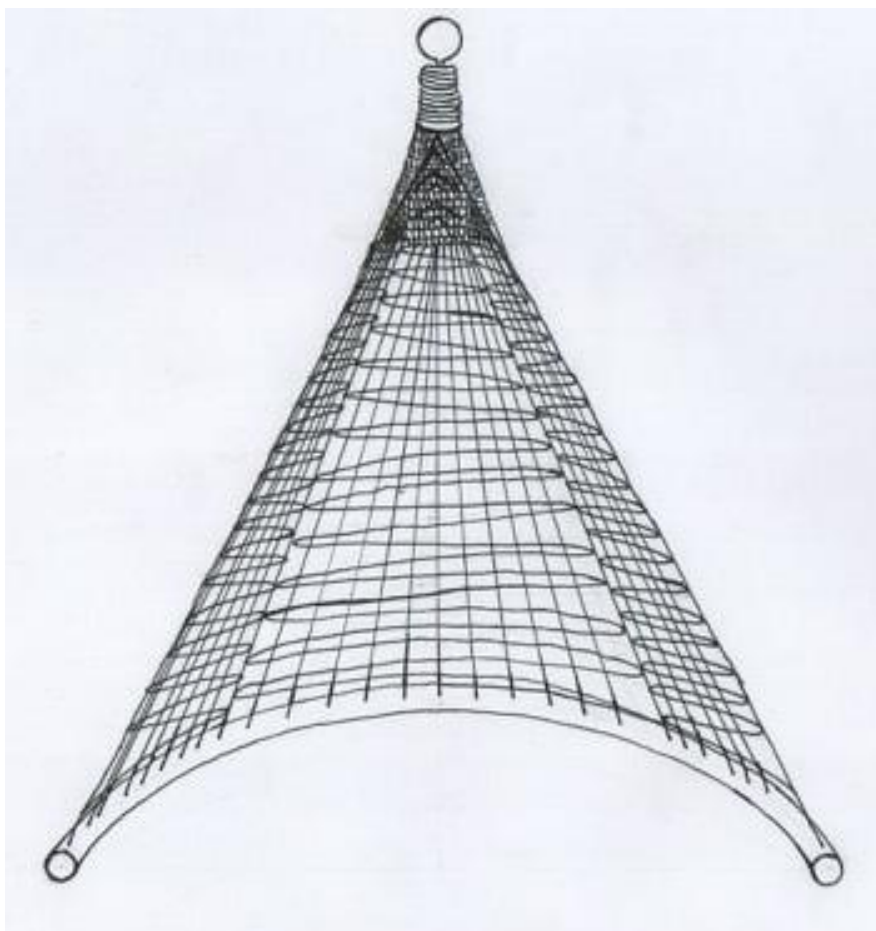
4.5.2 Varianta OCTOPUS

Výrobek s názvem Octopus je vhodný pro venkovní využití jako částečná clona před sluníčkem. Za nepříznivého počasí je lepší Octopus uklidit. Název Octopus, vznikl podle jednoho mořského měkkýše, konkrétně podle chobotnice. Spodní část Octopusu připomíná chapadlo s přísavkami jaké má, výše zmiňovaná chobotnice. Výtvarná část, která se zaměřuje na tkaní a barevnost, vychází ze stejného principu jako varianta AMAKUSA.

Octopus jsem vytvořila polovičním měřítku 1:2. V této velikosti Octopus slouží spíše pro malé děti. V reálné velikosti je Octopus vhodný jak pro děti, tak i dospělé.

Hlavní část Octopusu se skládá ze tří částí utkaných technikou tkaní na karetkách.

Obrázek 21: Finální návrh Octopus

Zdroj: Vlastní

4.5.2.1 Použitý materiál

Použitý textilní materiál:

Bavlněná šňůra (viz Obrázek č. 22: Bavlněná šňůra)

složení: 100% bavlna

barva: bílá

Vlastnosti: dobrá pevnost v tahu i oděru,
příjemná na omak

Obrázek 22: Bavlněná šňůra

Zdroj: Vlastní

Oděvní šňůra (viz obrázek č. 23: Oděvní šňůra)

složení: 100% polyester

Barva: světle modrá

Vlastnosti: vysoká odolnost na světle,
malá navlhavost

Obrázek 23: Oděvní šňůra

Zdroj: Vlastní

Spodní část Octopusu (viz obrázek č. 24: Pěnová tyč):

Materiál pěnová tyč: 100% polyetylen

Barva: světle modrá

Vlastnosti: voděodolná, snadno omyvatelná

Obrázek 24: Pěnová tyč

Zdroj: Vlastní

Závěsný systém:

Materiál kovové úchytové oko: železo (Fe)

4.5.2.2 Technologický postup tkaní na karetkách

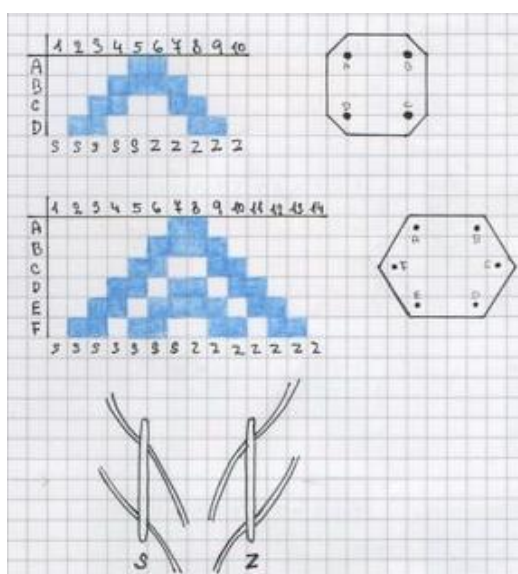
Výrobu Octopusu jsem začala utkáním všech tří hlavních částí. Nejdříve jsem začala tkát největší prostřední část, která je utkána pomocí 14 karetek (destiček), vytváří vzor dvojité šipky směřující nahoru a postupně se rozšiřující s přibývajícím tkaním. Tyto destičky mají šestiúhelníkový tvar se šesti otvory v každém cípu šestiúhelníku. Karetky jsou popsány čísly od 1–14 a otvory na karetkách mají označení od písmene A až F. Poté, co jsem si připravila karetky, bylo zapotřebí rozkreslit plánek vzoru tak, abychom podle něj správně provlékli příze, které nám vytváří vzor (můžete vidět níže na obrázku č. 25: Technické rozkreslení vzoru s provlékáním karetek). Následně jsem si připravila příze, zvolila jsem dvě barvy, hlavní barvu bílou a druhá barva je světle modrá. Nastříhala jsem 52 bílých přízí na potřebnou délku a stejně tak 26 modrých.

Nastříhané příze jsem podle nakresleného rozvržení vzoru provlékla do karetek. Polovinu karetek, tedy sedm, jsem provlékala karetky z levé strany, tedy z popsané strany na nepopsanou, u druhé poloviny jsem příze do karetek provlékla z pravé strany.

Toto bylo nutné, aby se nám utvořil vzor šipky neboli aby se strany zrcadlově obrátily k sobě.

Provléknuté karetky jsem si narovnala podle čísel tak, aby ležely na sobě všechny stejně. Provléknuté příze jsem na horním konci spojila asi ve 20 cm šitím tak, aby všechny držely pevně u sebe. Takto připravené tkaní jsem si napnula mezi dva pevné body tak, aby osnova byla napnutá a karetky kolmo k zemi.

Obrázek 25: Technické rozkreslení vzoru s provlékáním karetek

Zdroj: Vlastní

Když jsem měla vše nachystané, mohla jsem začít tkát. Prošlupem, který mi vznikl, jsem protáhla útkovou nit, následně jsem otočila všemi karetkami o jednu stranu vpřed, tím mi vznikl nový prošlup pro protažení útkové nitě. A takto jsem pokračovala až do 15 cm. Zde jsem na chvíli zastavila a převázala si osnovu. Pomocí domácí pomůcky jsem si roztáhla osnovu na šíři 78 cm s pravidelnými rozestupy. Po napnutí osnovy jsem znovu pokračovala ve tkaní s tím rozdílem, že jsem postupně rozvolňovala napnutí útkové nitě podle napnutí a šíře osnovy. Takto jsem dotkala až do potřebné délky (cca 100 cm) a sundala karetky dolů. Po sundání karetek jsem konce zavázala do uzlů po jednotlivých karetkách (po 6 nitích).

Na další část jsem použila 10 karetek čtvercového tvaru se čtyřmi otvory. Tyto karetky jsem si označila čísla od 1 do 10 a otvory s písmeny od A do D. Následně jsem si nakreslila rozvržení vzoru do tvaru jednoduché šipky směřující směrem vzhůru a s přibývajícím tkaním rozšiřující se a vytrácející se. Nastříhala jsem si příze do požadované délky (140 cm), a to 26 bílých a 14 modrých (obojí dvakrát na druhou

stranu, která je stejná jako tato). Nastříhané příze jsem podle rozvržení vzoru provlékla do karetek. Prvních 5 karetek z levé strany a druhých 5 z pravé strany tak, aby mohl vzniknout vzor šipky. Po provlečení všech karetek jsem všechny seřadila podle čísel a srovnala na sebe tak, aby se shodovala i písmenka na sobě. Horní část provlečených přízí jsem asi ve 20 cm spojila k sobě šitím. Posléze jsem takto připravenou osnovu napnula mezi dva pevné body tak, aby karetky směřovaly kolmo k zemi. A začala jsem provlékat útkovou přízi bílé barvy s otáčením karetek vždy o jednu stranu vpřed až do 15 cm. V 15 cm jsem převázala osnovu a napnula ji na šířku 40 cm s rovnoměrnými rozestupy.

Dále jsme pokračovala s tkaním s postupným rozvolňováním utažení útkové nitě až do šíře 50 cm v dolním konci tkaní. Poté jsem sundala karetky a zavázala konce do uzlů po 4 přízích. Stejným způsobem jsem utkala i poslední část Octopusu.

4.5.2.3 Spojení stran do jednoho celku

Abych mohla všechny tři utkané strany spojit k sobě. Musela jsem nejprve vypnout prostřední stranu, ke které z obou stran budou přidělány zbylé dva díly. Když jsem měla prostřední stranu vypnutou, z pravé strany jsem přiložila druhý díl a vypnula jej hned vedle tak, aby se stranami dotýkaly. Následně jsem strany spojila sešitím na několika místech. Poté jsem z levé strany prostředního dílu přiložila zbylý díl a stejně jako u pravé strany jej vypnula tak, aby se stranami dotýkaly, a spojila jej sešitím.

Všechny strany spojené sešitím jsem následně upevnila do pěnové hadice, na které jsem si nejprve naměřila pravidelné rozestupy pro napnutí stran, a vytvořila otvory pro provlečení. Na obou koncích pěnové hadice jsem vytvořila oko pro upevnění stanovým kolíkem k zemi, stejně tak ještě uprostřed a ve čtvrtkách hadice.

Octopus funguje jako stan, který lze pověsit venku na zahradě a přidělat k zemi kolíky.

4.5.2.4 Závěsný systém a ukotvení

Horní konce tkaní jsou upevněny kolem kovového úchytného oka a pevně staženy několika motex páskami. Stažené příze kolem úchytného oka jsou ještě omotány šňůrou tak, aby zakryla použité motex pásky.

Závěsný systém má více variant. Můžeme použít systém zavěšení na hák, který provrtáme do větve stromu, kde Octopus chceme umístit, a na něj následně zahákneme úchytné kovové oko. Další možností je uchycení pomocí karabiny anebo provazu.

Octopus se ukotvuje k zemi pomocí kolíků, proto tyto kolíky je na spodní straně pěnové tyče vytvořeno dohromady pět záchytných ok. Tento systém ukotvení umožňuje vytvořit variabilní nastavení vzniklého oblouku. (viz obrázek č. 26: Systém ukotvení)

Obrázek 26: Systém ukotvení

Zdroj: Vlastní

4.5.2.5 Údržba

Údržbu Octopusu lze provádět ručním praním. Na vyprání lze použít prací mýdlo anebo prací prášek (například mýdlo Jelen, prací prášek Persil apod.). Octopus stačí namočit do teplé vody, přidat prášek na praní a opatrně oprat buď ručně, nebo houbičkou.

Octopus nelze prát v pračce.

Obrázek 27: Výsledná realizace Octopus

Zdroj: Vlastní

ZÁVĚR

Bakalářská práce pod názvem Transformace historických forem v současném textilním umění neboli v textilním designu byla rozdělena na dvě hlavní části, a to na teoretickou a praktickou. Cílem práce a tvorby bylo vytvořit dva výrobky s použitím techniky tkaní na karetkách. Tyto varianty byly AMAKUSA a OCTOPUS. V prvních kapitolách teoretické části jsem se věnovala historii předtkalcovských technik, především tkaní na karetkách a historii tkaní. Zakončení teoretické části obsahuje trendy, ve kterých se objevuje návrat k tradičním technikám, a také současné umělce věnující se tradičním technikám, kteří mi sloužili jako má inspirace k věnování se tradicím.

Druhá část bakalářské práce byla zaměřena na samotnou realizaci práce s popisem postupu zhotovování. Konkrétní úseky textu se věnují inspiraci a celkové koncepci vývoje práce. Popisují postup zhotovení doplněný technickými nákresey pro lepší představu čtenáře.

V tvorbě jsem dokázala najít nové využití techniky tkaní na karetkách a tím ukázala, že i staré techniky nám můžou přinést něco nového. Byla to dlouhá cesta, ale přinesla mnoho nových zkušeností, jak lze pracovat s textilem. Vyzkoušela jsem mnoho různých materiálů. I takové, které by mě nikdy nenapadly použít pro tkaní. Vytvořila jsem dvě realizace s názvy AMAKUSA a OCTOPUS, pro které byl inspirací pokus, jak z utkaných tkanic vyrobit zajímavý objekt, využít je jinak, než jaké využití pro ně známe. Takto může být tkaní využito i v bytovém designu a užitém umění jako funkční, ale zároveň i estetické. A ačkoliv to nebylo nikterak jednoduché a potýkala jsem se s drobnými, někdy i většími, problémy, dokončila jsem svou práci. Mohu říct, že jsem svůj cíl, který jsem si stanovila, splnila a se svou prací jsem spokojená. Napadají mě už i další nápady, které bych ráda v budoucnu zrealizovala.

POUŽITÉ ZDROJE

Literární zdroje

1. BŘEZINOVÁ, H. Doklady textilní výroby v 6. 12. století na území Čech, Moravy a Slovenska, Památky archeologické LXXXVIII. Praha, 1997
2. DANIELISOVÁ, A. a T. MANGEL. Úvod do studia doby Latéské. Boii o. s., 2012
3. SKARLANTOVÁ, J. a M. VECHOVÁ. Textilní výtvarné techniky. Nakladatelství Fraus, 2005. ISBN 80-7238-319-1
4. TETLOW, A.: Keltské vzory. Dokořán, 2015. 978-80-7363-613-5
5. URBANOVÁ, K. Po nitkách do minulosti. H. R. G. SPOL. S. R.O., 2017. ISBN 978-80-270-2920-4
6. URBANOVÁ, K., Textilní plodiny a jejich využití v mladší době železné, móda a odívání. Boii o. s., 2012
7. VONDRUŠKOVÁ, A. a L. KAPRASOVÁ. Šikovné ruce aneb malá škola textilních technik. Mladá fronta, 1989. ISBN 80-204-0052-4
8. WOLFOVÁ, E. a Z. ARSENJEVOVÁ. Tkaní. CP Books, a. s., 2005. ISBN 80-251-0301-3

Internetové zdroje

1. FORMÁNKOVÁ, B. Vraťme látky do interiéru. Studio Geometr nadále rozvíjí českou tradici [online]. Czechdesign. Vydáno 2.3. 2018 [cit. 21.5. 2019], Dostupné na: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/vratme-latky-do-interieru-studio-geometr-nadale-rozviji-ceskou-tradici>
2. FRÁŇOVÁ, V. Psychologie barev – Symbolika barev [online]. Onlio. Vydáno 11.2. 2009 [cit. 8.5. 2019], Dostupné na: <https://www.onlio.com/-/psychologie-barev-symbolika-barev>
3. HERDER, G. 4 Heimtextil trends 2017/18 [online]. Electric trends. Vydáno 7.12. 2016 [cit. 10.5. 2019], Dostupné na: <https://www.eclectictrends.com/4-heimtextil-trends-201718/>
4. Heimtextil Trend Book 2012/2013: ‚MONTAGE‘ [online]. Messe frankfurt. [cit. 10. 5. 2019], Dostupné na: <http://www.messefrankfurt.cz/clanek/MONTAGE---Heimtextil-trends-2012-13>

5. Linda Kaplanová: Jaké možnosti má v dnešní době textilní výtvarník? [online]. Material Times. Vydáno 8.3 2018 [cit. 5.9 2019], Dostupné na: <https://www.materialtimes.com/jak-to-vidi/linda-kaplanova-jake-moznosti-ma-v-dnesni-dobe-textilni-vytvarnik.html>
6. NOHEJLOVÁ, L. Výstava Alice Klouzkové Dědictví. Tradice, inovace, móda [online]. Czechdesign. Vydáno 31.10 2016 [cit. 1.12 2019], Dostupné na: <https://www.czechdesign.cz/kalendar-akci/vystava-alice-klouzkove-dedictvi-tradice-inovace-moda>
7. RUPPERT, V. Tkaní jako zenová meditace: designeři se vrací za staré stavy a zpomalují [online]. Radio Wave. Vydáno 23.1 2019 [cit. 6.5 2019], Dostupné na: <https://wave.rozhlas.cz/tkani-je-jako-zenova-meditace-designeri-se-vraci-za-stare-stavy-a-zpomaluji-7734736>
8. SAM. Michael Crompton: Textile weaver [online]. TextileArtist.org. Vydáno 17. 6. 2019 [cit. 19.6 2019], Dostupné na: <https://www.textileartist.org/michael-crompton-textile-weaver>
9. SAM. Sue Spooner interview: Weave tapestry [online]. TextileArtist.org. Vydáno [17. 6. 2019], Dostupné na: <https://www.textileartist.org/sue-spooner-interview-weave-tapestry>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Ukázka tvorby Alice Klouzkové	21
Obrázek 2: Ukázka tvorby Lindy Kaplanové	22
Obrázek 3: Ukázka tvorby Michaela Cromptona	23
Obrázek 4: Ukázka tvorby Sue Spooner	25
Obrázek 5: Vzorování pásků.....	28
Obrázek 6: Zkouška materiálů	28
Obrázek 7: Tvarové kompozice modelu	29
Obrázek 8: Realizace modelu	29
Obrázek 9: Barevné varianty	32
Obrázek 10: Technický nákres AMAKUSA	33
Obrázek 11: Bavlněná šňůra	34
Obrázek 12: Oděvní šňůra	34
Obrázek 13: Látka na sezení	35
Obrázek 14: Smrkové dřevo	35
Obrázek 15: Lamino deska	36
Obrázek 16: Konstrukce stříhu látky	38
Obrázek 17: Technologický nákres vzoru a návleku karetek	40
Obrázek 18: Závěsný systém	42
Obrázek 19: Náskres stříhu povlaku na polštář	43
Obrázek 20: Výsledná realizace Amakusa	44
Obrázek 21: Finální návrh Octopus	45
Obrázek 22: Bavlněná šňůra	46
Obrázek 23: Oděvní šňůra	46
Obrázek 24: Pěnová tyč	47
Obrázek 25: Technické rozkreslení vzoru s provlékáním karetek.....	48
Obrázek 26: Systém ukotvení	50
Obrázek 27: Výsledná realizace Octopus	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Rekonstrukce vzorů tkaní na karetkách	I
Příloha B: Vývoj návrhů	III
Příloha C: Postup práce Amakusa	VII
Příloha D: Výsledné fotografie Amakusa	X
Příloha E: Postup práce Octopus	XIV
Příloha F: Výsledné fotografie Octopus	XV

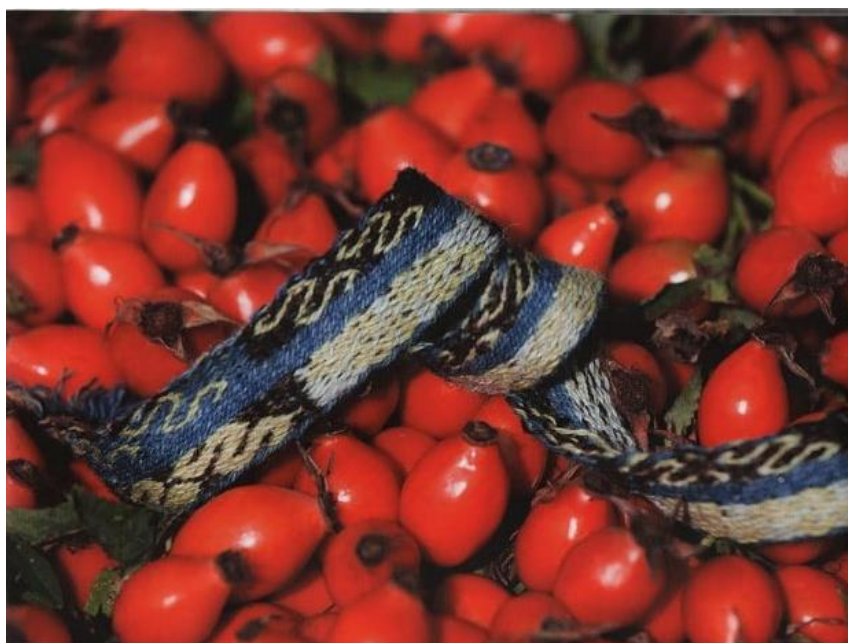
Příloha A: Rekonstrukce vzorů tkaní na karetkách

Tkaný lem z Halštatu

Zdroj: URBANOVÁ, K. Po nitkách do minulosti. H. R. G. SPOL. S R.O., 2017, str. 82. ISBN 978-80-270-2920-4

Tkanice z Dürrnbergu

Zdroj: URBANOVÁ, K. Po nitkách do minulosti. H. R. G. SPOL. S R.O., 2017, str. 100. ISBN 978-80-270-2920-4

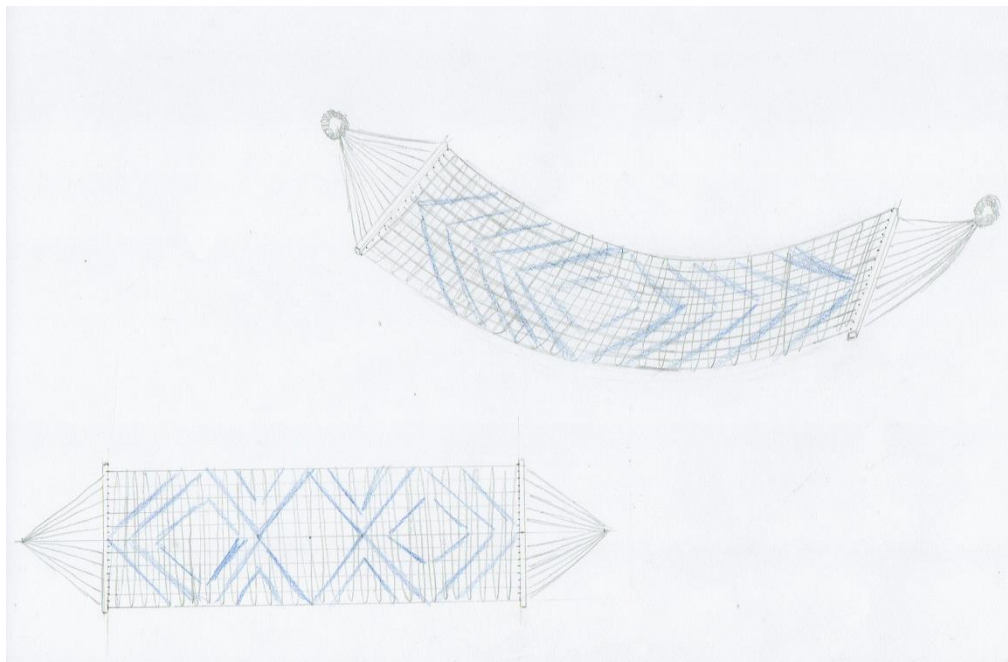
Tkanice Svaté Bathildy

Zdroj: URBANOVÁ, K. *Po nitkách do minulosti*. H. R. G. SPOL. S R.O., 2017, str. 156. ISBN 978-80-270-2920-4

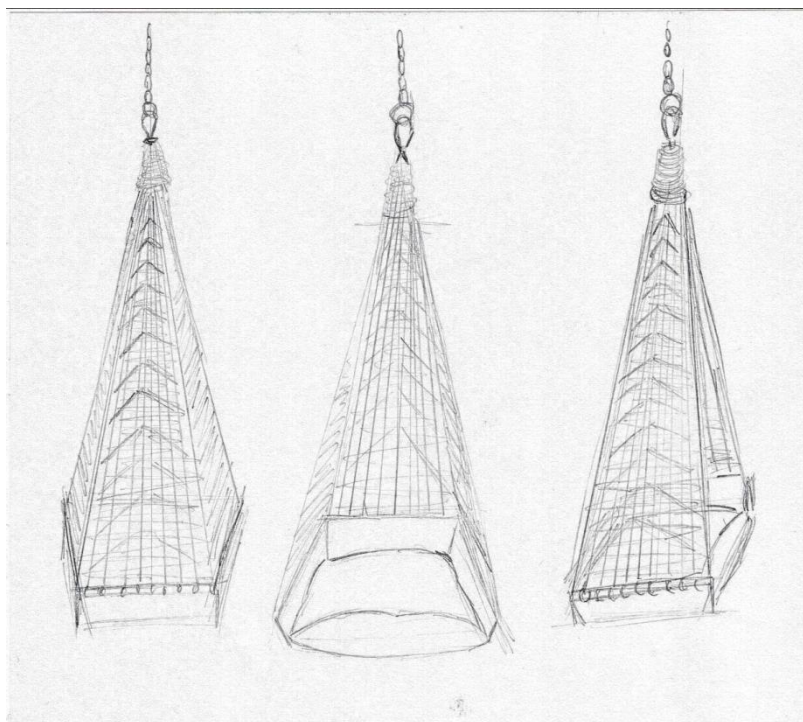
Příloha B: Vývoj návrhů

Varianta 1: Houpací síť

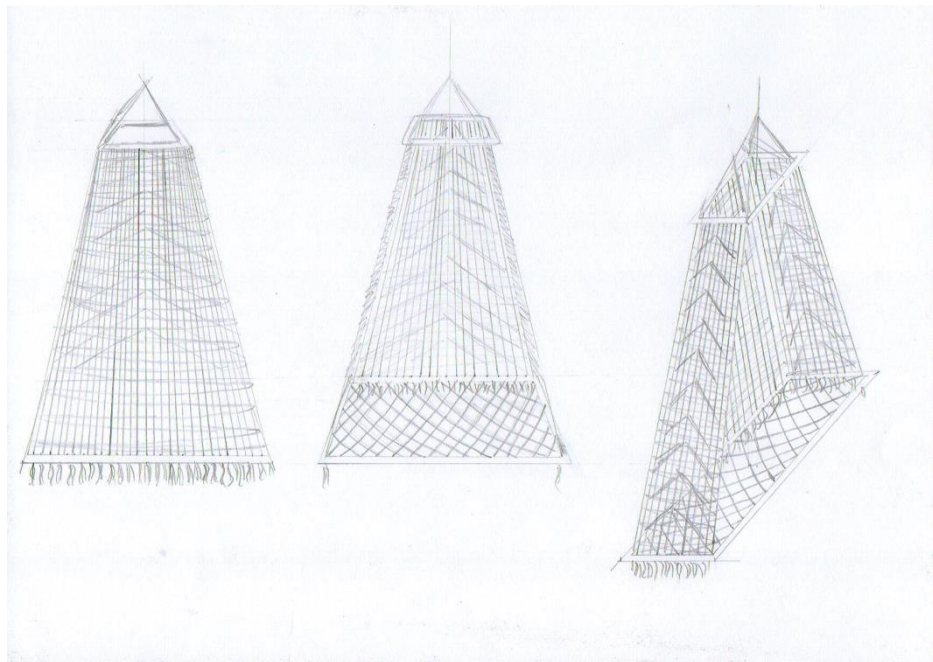
Zdroj: Vlastní

Varianta 2: Závěsné křeslo

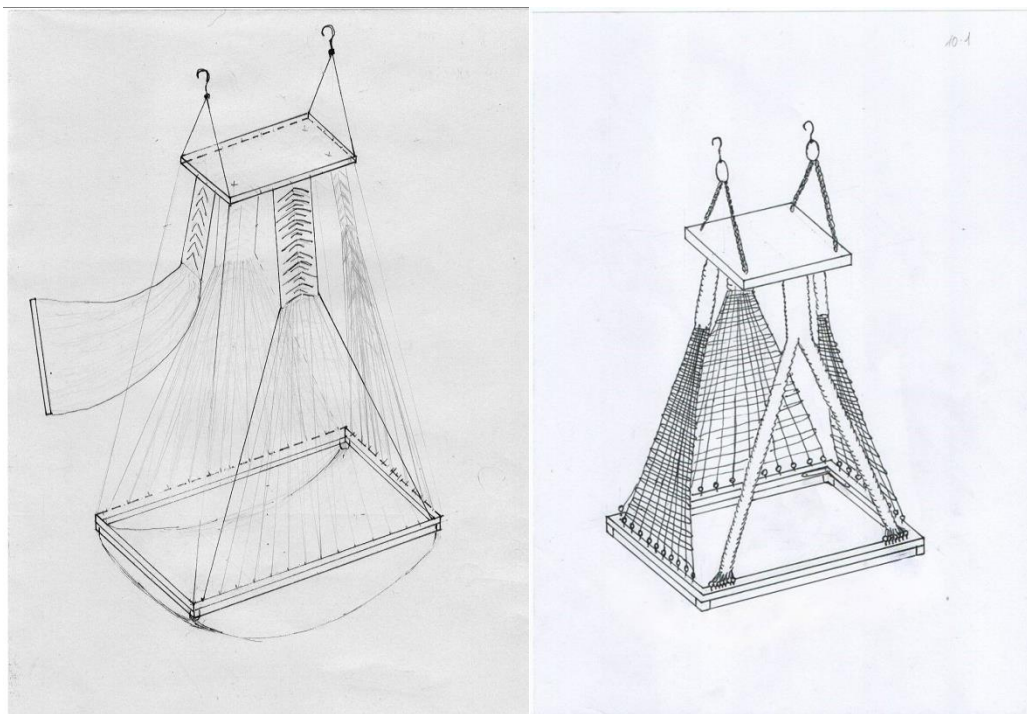
Zdroj: Vlastní

Varianta 3: Závěsné odpočívadlo

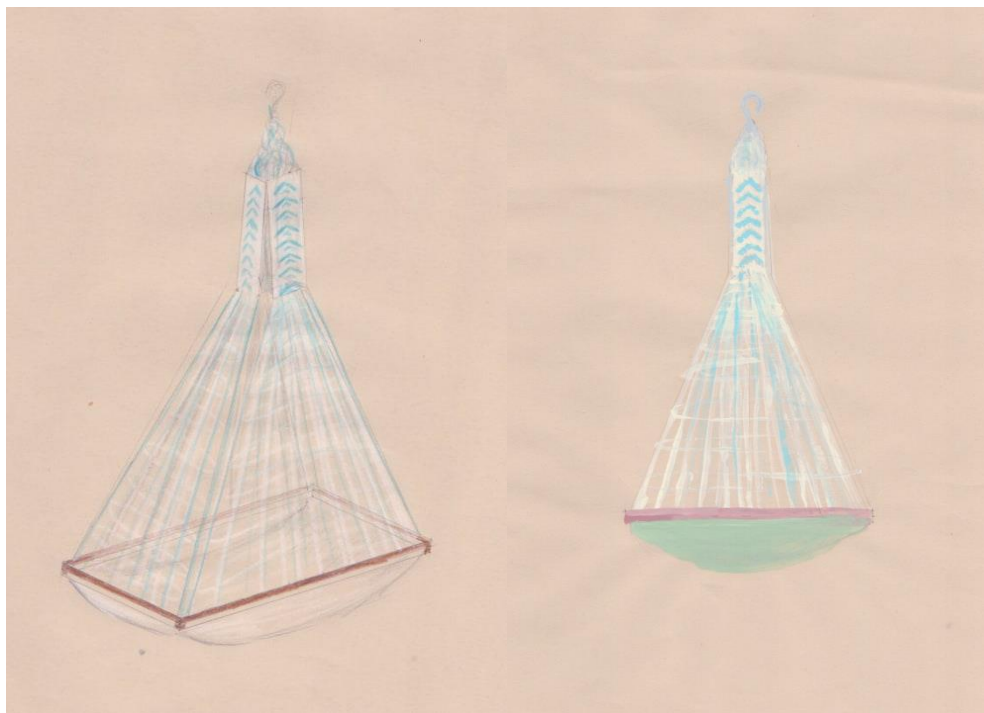
Zdroj: Vlastní

Závěsné odpočívadlo – Amakusa

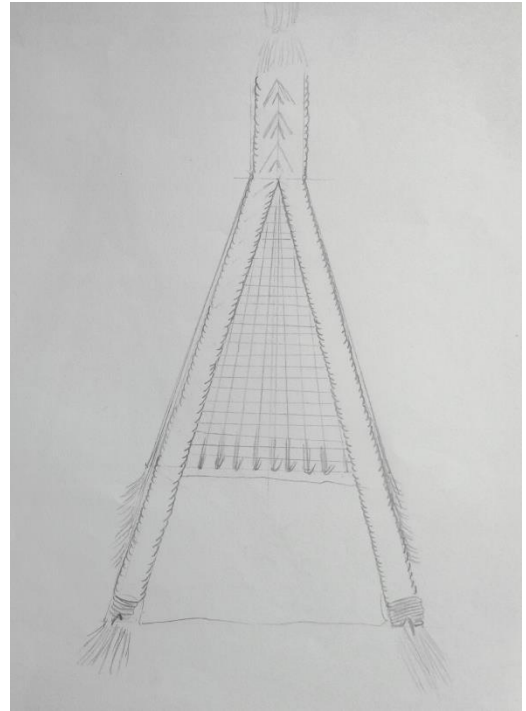
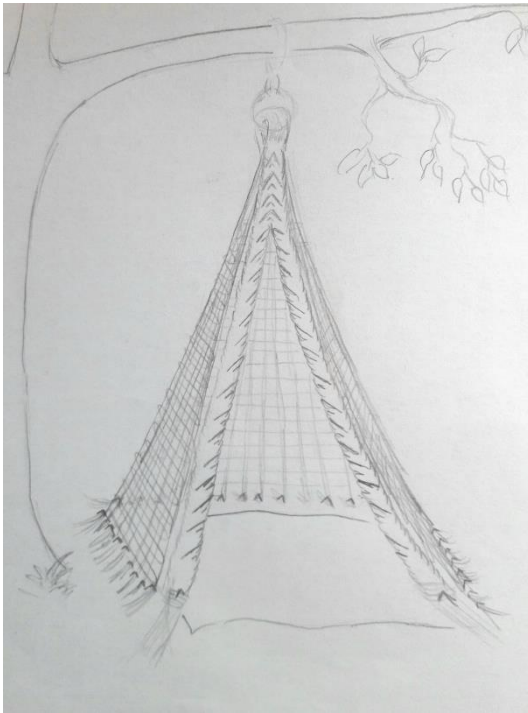
Zdroj: Vlastní

Barevné návrhy závěsného odpočívadla

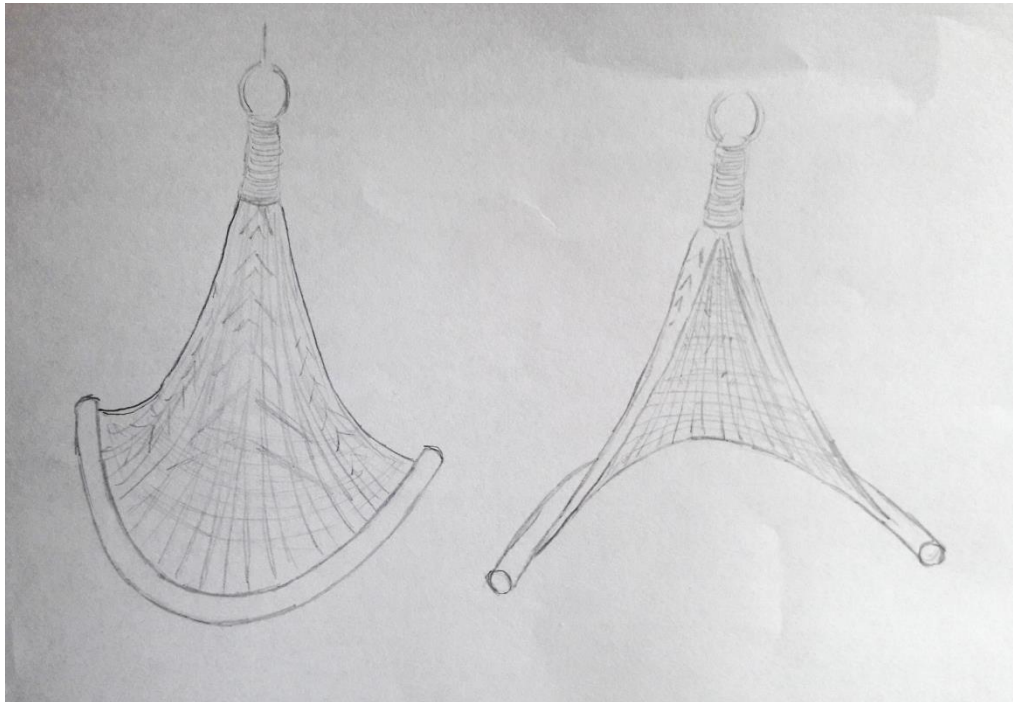
Zdroj vlastní

Návrhy – Octopus

zdroj: Vlastní

Octopus

Zdroj: Vlastní

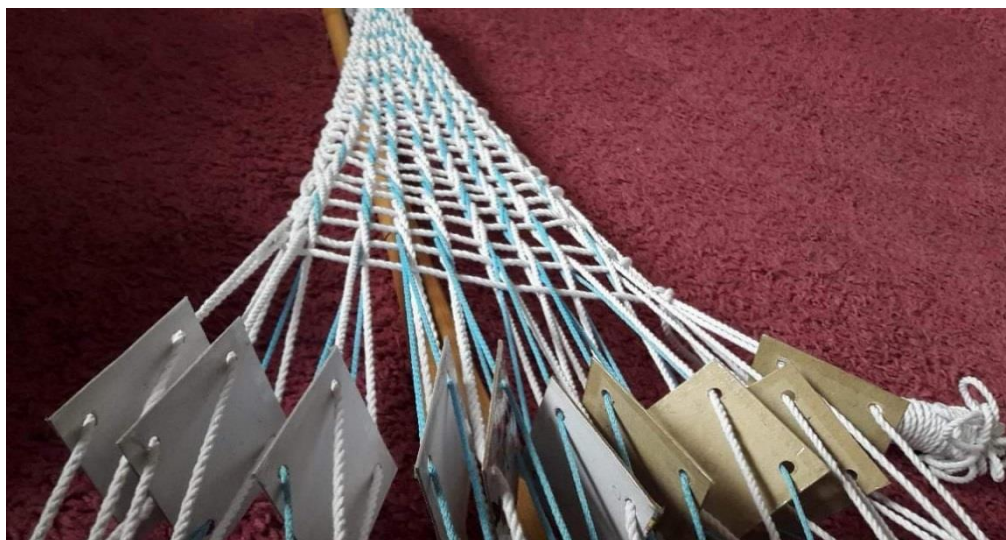
Příloha C: Postup práce Amakusa

Tkaní na karetkách – zadní a boční strana

Zdroj: Vlastní

Tkaní na karetkách – detail

Zdroj: Vlastní

Tkaní na karetkách – přední strana

Zdroj: Vlastní

Barvení konstrukčních částí odpočívadla (2x rám, závěsný box)

Zdroj: Vlastní

Vsazení stran do závěsného boxu

Zdroj: Vlastní

Příloha D: Výsledné fotografie Amakusa

Amakusa v exteriéru

Zdroj: Vlastní

Zdroj: Vlastní

Amakusa v exteriéru

Zdroj: Vlastní

Amakusa v exteriéru s polštáře

Zdroj: Vlastní

Amakusa v exteriéru s polštářem

Zdroj: Vlastní

Amakusa – detail

Zdroj: Vlastní

Amakusa – detail

Zdroj: Vlastní

Amakusa v interiéri

Zdroj: Vlastní

Amakusa v interiéri s polštářem

Zdroj: Vlastní

Amakusa v interiéru

Zdroj: Vlastní

Fotografie jsou použity se schválením rodičů dítěte.

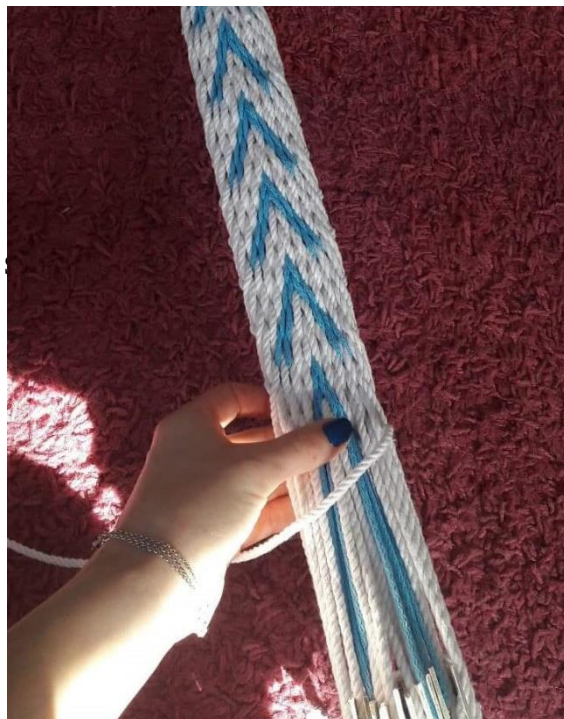
Příloha E: Postup práce Octopus

Tkaní na karetkách

Zdroj: Vlastní

Tkaní na karetkách detail

Zdroj: Vlastní

pojení utkaných stran

Zdroj: Vlastní

Napnutí stran Octopus

Zdroj: Vlastní

Příloha F: Výsledné fotografie Octopus

Octopus

Zdroj: Vlastní

Octopus – detaily

Zdroj: Vlastní